

# Muž nebo žena na rodičovské dovolené?

Tereza Pavelková

---

Bakalářská práce  
2012



Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně  
Fakulta humanitních studií

---

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2011/2012

## ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Tereza PAVELKOVÁ**  
Osobní číslo: **H09395**  
Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**  
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Muž nebo žena na rodičovské dovolené?**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.  
Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti rodičovské dovolené.  
Příprava metodiky výzkumné části.  
Realizace kvantitativního výzkumu.  
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.  
Prezentace výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

**BURDOVÁ, E., Z. SCHMIED a M. ŽENÍŠKOVÁ.** Těhotenství, mateřská a rodičovská dovolená. Praha: ASPI, 2008. 159 s. ISBN 978-80-7357-371-3.

**CHRÁSKA, Miroslav.** Úvod do výzkumu v pedagogice: základy kvantitativně orientovaného výzkumu. Praha: GradaPublishing, 2007. 265 s. ISBN 978-80-247-1369-4.

**KŘÍŽKOVÁ, Alena, ed.** Práce a péče: proměny "rodičovské" v České republice a kontext rodinné politiky Evropské unie. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2008. 163 s. ISBN 978-80-86429-94-6.

**MAŘÍKOVÁ, Hana a Marta VOHLÍDALOVÁ.** Trvalá nebo dočasná změna? Uspořádání genderových rolí v rodinách s pečujícími otci. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2007. 103 s. ISBN 978-80-7330-135-4.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Jarmila Šťastná**  
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **30. listopadu 2011**

Termín odevzdání bakalářské práce: **4. května 2012**

Ve Zlíně dne 12. ledna 2012

  
doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.  
děkanka



  
Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.  
ředitel ústavu

## PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby<sup>1)</sup>;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3<sup>2)</sup>;
- podle § 60<sup>3)</sup> odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60<sup>3)</sup> odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 30.4.2012

.....Pavelkova.....

1) Zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nerýdčelně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Dizertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výtisky, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, ušije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odporů-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou ze tyto osoby donúhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výsledku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výsledku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

## **ABSTRAKT**

Bakalářská práce se zabývá faktory, které by mohly ovlivňovat rodiče při rozhodování, zda bude na rodičovské dovolené muž nebo žena. V teoretické části jsou vysvětleny pojmy mateřská i rodičovská dovolená a mateřský i rodičovský příspěvek. Také jsou zde uvedeny pojmy rodičovství, mateřství a otcovství, vývoj rodiny a její dnešní znaky. V neposlední řadě je zde popsán gender a problematika s tímto pojmem spojená. Praktická část je zaměřena na zjištění faktorů, které skutečně rodiče ovlivnily při rozhodování, kdo z nich bude na rodičovské dovolené.

Klíčová slova: mateřská dovolená, rodičovská dovolená, mateřský příspěvek, rodičovský příspěvek, rodičovství, rodina, gender.

## **ABSTRACT**

This bachelor work focuses on the factors that might influence parents in deciding whether to parental leave stay man or woman. The theoretical section explains the concepts of maternity and parental leave and maternal and parental benefits. It explains the concepts of parenthood, motherhood and fatherhood, family development and its nowadays characters as well. Last but not least, there is described a gender and the issues associated with this term. The practical part is focused on the finding factors which actually influenced the parents in deciding who of them will be on the parental leave.

Keywords: maternity leave, parental leave, maternity allowance, parental allowance, parenthood, family, gender.

Děkuji Mgr. Jarmile Šťastné za odborné vedení, cenné rady a připomínky, které mi poskytla při zpracování této bakalářské práce. Dále děkuji své rodině a příteli za pomoc, pochopení a podporu.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

## OBSAH

<b>ÚVOD.....</b>	<b>10</b>
<b>I TEORETICKÁ ČÁST.....</b>	<b>12</b>
<b>1 MATEŘSKÁ A RODIČOVSKÁ DOVOLENÁ .....</b>	<b>13</b>
1.1 MATEŘSKÁ DOVOLENÁ .....	13
1.2 RODIČOVSKÁ DOVOLENÁ .....	13
<b>2 MATEŘSKÝ A RODIČOVSKÝ PŘÍSPĚVEK.....</b>	<b>15</b>
2.1 HISTORIE MATEŘSKÉHO A RODIČOVSKÉHO PŘÍSPĚVKU.....	15
2.2 SOUČASNÝ MATEŘSKÝ A RODIČOVSKÝ PŘÍSPĚVEK .....	18
<b>3 RODINA.....</b>	<b>20</b>
3.1 ZMĚNY V RODINĚ .....	21
3.2 ZNAKY DNEŠNÍ RODINY .....	22
<b>4 RODIČOVSTVÍ .....</b>	<b>25</b>
4.1 VÝVOJ RODIČOVSKÝCH KOMPETENCÍ.....	26
4.2 MATEŘSTVÍ .....	27
4.3 OTCOVSTVÍ .....	28
<b>5 GENDER.....</b>	<b>29</b>
5.1 PÉČE O DÍTĚ.....	30
5.2 DĚLBA DOMÁCÍCH PRACÍ V RODINĚ.....	31
5.3 MUŽI A ŽENY NA TRHU PRÁCE .....	33
5.4 VÝMĚNA TRADIČNÍCH ROLÍ V RODINĚ.....	34
<b>II PRAKTICKÁ ČÁST .....</b>	<b>36</b>
<b>6 REALIZACE VÝZKUMU .....</b>	<b>37</b>
6.1 VÝZKUMNÝ PROBLÉM .....	37
6.2 VÝZKUMNÉ CÍLE .....	37
6.3 VÝZKUMNÉ OTÁZKY .....	38
6.4 METODA VÝZKUMU.....	38
6.5 VÝZKUMNÝ VZOREK .....	39
6.6 SBĚR DAT .....	39
6.7 ZPRACOVÁNÍ DAT.....	40
<b>7 VÝSLEDKY VÝZKUMU A JEJICH INTERPRETACE.....</b>	<b>41</b>



7.1	DEMOGRAFICKÉ ÚDAJE O RESPONDENTECH.....	41
7.2	JAKÝ JE NEJČASTĚJŠÍ FAKTOR, KTERÝ OVLIVŇUJE RODIČE PŘI ROZHODOVÁNÍ, KDO Z NICH BUDE NA RODIČOVSKÉ DOVOLENÉ? .....	49
7.3	JAKÝ JE NEJMÉNĚ ČASTÝ FAKTOR, KTERÝ OVLIVŇUJE RODIČE PŘI ROZHODOVÁNÍ, KDO Z NICH BUDE NA RODIČOVSKÉ DOVOLENÉ?.....	52
7.4	LIŠÍ SE NEJČASTĚJŠÍ FAKTOR, KTERÝ OVLIVŇUJE RODIČE PŘI ROZHODOVÁNÍ, KDO Z NICH BUDE NA RODIČOVSKÉ DOVOLENÉ, V ZÁVISLOSTI NA VZDĚLÁNÍ RESPONDENTŮ? .....	53
7.5	LIŠÍ SE NEJČASTĚJŠÍ FAKTOR, KTERÝ OVLIVŇUJE RODIČE PŘI ROZHODOVÁNÍ, KDO Z NICH BUDE NA RODIČOVSKÉ DOVOLENÉ, V ZÁVISLOSTI NA VZTAHU RESPONDENTŮ K VÍŘE? .....	54
7.6	LIŠÍ SE NEJČASTĚJŠÍ FAKTOR, KTERÝ OVLIVŇUJE RODIČE PŘI ROZHODOVÁNÍ, KDO Z NICH BUDE NA RODIČOVSKÉ DOVOLENÉ, V ZÁVISLOSTI NA TOM, ZDA RESPONDENTI ŽIJÍ VE MĚSTĚ NEBO NA VESNICI? .....	56
7.7	CHTĚLI BY RODIČE SVÉ ROZHODNUTÍ ZPĚTNĚ ZMĚNIT?.....	57
7.8	OVLIVNIL RODIČE PŘI JEJICH ROZHODOVÁNÍ, ZDA BUDE NA RODIČOVSKÉ DOVOLENÉ MUŽ NEBO ŽENA, NĚJAKÝ MUŽ V JEJICH BLÍZKÉM OKOLÍ? .....	60
<b>8</b>	<b>SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU .....</b>	<b>62</b>
<b>9</b>	<b>DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....</b>	<b>63</b>
	<b>ZÁVĚR .....</b>	<b>64</b>
	<b>SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....</b>	<b>65</b>
	<b>SEZNAM OBRÁZKŮ .....</b>	<b>68</b>
	<b>SEZNAM TABULEK.....</b>	<b>69</b>
	<b>SEZNAM PŘÍLOH.....</b>	<b>70</b>

## ÚVOD

Téma této bakalářské práce je „Muž nebo žena na rodičovské dovolené?“, konkrétně se jedná o faktory, které mohly ovlivnit a ovlivnily rodiče při rozhodnutí, zda bude na rodičovské dovolené muž nebo žena.

Sociální pedagogika téměř vždy souvisí s pojmem rodina. Uspořádání rolí v dnešní rodině není k mužům a ženám zcela spravedlivé. Sociální pedagog by měl situaci spojenou s touto problematikou podrobně znát a při práci s různými, specifickými případy přistupovat k mužům a ženám individuálně a bez předsudků spojených s tradičním vnímáním rodičovských rolí.

V současnosti se ve vyspělých společnostech rozpadají modely tradičních rolí muže jako živitele rodiny a ženy jako pečovatelky o domácnost a o děti. Stále ale žijeme ve světě práce, který předpokládá závislost jednoho partnera, toho který pečuje o domácnost a o děti, na druhém, tom který chodí do placené práce. (Vohlídalová, 2007)

Rozpad tradičních rolí s sebou ale přináší problémy, které musí rodiče během rodičovské dovolené řešit. Mezi tyto problémy patří například vypořádání se s biologickou předurčeností tradičních rodičovských rolí, vyrovnání se s „novou“ rodičovskou rolí a přijetí zodpovědnosti za ni. Dále je to vyrovnání se s negativními postoji společnosti nebo s diskriminací žen na trhu práce.

K výběru tématu mě dovedlo to, že rodičovská dovolená a s ní spojené problémy, jsou v naší společnosti na jednu stranu velmi diskutovaným tématem, na stranu druhou se ale jedná o téma, které je z části opomíjené a ne zcela dořešené. Z těchto důvodů, jsem se chtěla o této problematice dozvědět něco více a zjistit, jaké faktory rodiče ovlivňují při rozhodování, zda bude na rodičovské dovolené muž nebo žena.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou hlavních částí, části teoretické a části praktické.

Teoretická část je rozdělena do několika kapitol, které jsou zaměřeny na pojmy související s jejím hlavním tématem. V první kapitole je vymezen rozdíl mezi pojmy mateřská a rodičovská dovolená. Druhá kapitola je zaměřena na popis vývoje mateřského a rodičovského příspěvku, také je zde popsán příspěvek současný. Třetí kapitola se věnuje změnami v rodině a také znakům dnešní rodiny. Čtvrtá kapitola popisuje mateřství a otcovství jako základ rodičovství. A v páté, poslední kapitole jsou popsány genderové aspekty a s tím sou-

visející problematika. Jedná se o péči o dítě, dělbu práce v rodině, ženy a muže na trhu práce a v neposlední řadě o výměnu tradičních rolí v dnešní rodině.

V praktické části bakalářské práce jsou kvantitativním šetřením zjišťovány faktory, které ovlivnily volbu rodičů při rozhodování, zda bude na rodičovské dovolené muž nebo žena.

## **I. TEORETICKÁ ČÁST**

## 1 MATEŘSKÁ A RODIČOVSKÁ DOVOLENÁ

Na začátku této práce jsou vysvětleny dva základní pojmy, rodičovská a mateřská dovolená, které nejsou běžně rozlišovány. O mateřské dovolené se často mluví po celou dobu i po dobu rodičovské dovolené. Rozdíly jsou ale patrné již z rozdílných názvů těchto pojmů.

Janebová (2006) uvádí, že přístup každé země ke stanovení podmínek rodičovské dovolené vychází do jisté míry z pojetí generových rolí mužů a žen.

### 1.1 Mateřská dovolená

Zákoník práce (© 1997 - 2012) uvádí, že matka má nárok na mateřskou dovolenou v souvislosti s porodem a péčí o narozené dítě po dobu 28 týdnů. V případě, že by matka porodila dvě a více dětí, má nárok na čerpání mateřské dovolené po dobu 37 týdnů.

Na mateřskou dovolenou zpravidla nastupuje žena od počátku šestého týdne před datem stanoveným očekávaným datem porodu (Burdová, 2008). Mateřská dovolená nesmí být kratší než 14 týdnů a ani nesmí být přerušena před uplynutím doby 6 týdnů ode dne porodu (Zákoník práce, © 1997 - 2012).

### 1.2 Rodičovská dovolená

Podle Maříkové (2007, s. 13) „institut rodičovské dovolené zavádí do praktického života nový společenský, politický a institucionální přístup k rolím muže a ženy v rodině, neboť umožňuje záměnu či střídání, tedy zastupitelnost genderových rolí během tohoto období“.

Rodičovská dovolená umožňuje narušení tradičních nastavení genderových rolí a ustanovuje sdílené rodičovství, čímž zrovnoprávňuje oba partnery v možnostech seberealizace v rodině i mimo ni (Maříkové, 2007).

Rodičovská dovolená je poskytována matce i otci dítěte. Otci je poskytována po narození dítěte a matce je poskytována po skončení mateřské dovolené. O rodičovskou dovolenou, na rozdíl od mateřské, je potřeba zaměstnavatele požádat a ten je povinen žádosti vyhovět. (Zákoník práce, © 1997 - 2012)

Burdová (2008) dále uvádí, že rodičovská dovolená, kterou čerpá otec, je rozdělena na dva časové úseky.

První časový úsek se týká čerpání rodičovské dovolené otcem po dobu, kdy je matka oprávněna čerpat mateřskou dovolenou.

Druhý časový úsek se týká čerpání rodičovské dovolené otcem po dobu zbývající rodičovské dovolené, kdy jsou otcovi nároky zcela shodné s nároky matky na rodičovské dovolené.

Burdová (2008) se dále zmiňuje o tom, že po dobu rodičovské i mateřské dovolené není zaměstnavatel povinný nahrazovat zaměstnanci nebo zaměstnankyni plat nebo mzdu. Hmotné zabezpečení rodiny upravují předpisy o nemocenském pojištění a o dávkách státní sociální podpory.

Z výše uvedeného je tedy rozdíl mezi mateřskou a rodičovskou dovolenou zcela zřejmý. Jak již z názvu vyplývá, mateřská dovolená je určena matkám, které těsně po porodu pečují o dítě. Rodičovská dovolená je určena obou rodičům, kteří se po společné domluvě rozhodnou, který z nich bude dále o dítě pečovat. Rozhodnutí, kdo z rodičů zůstane s dítětem na rodičovské dovolené, ovlivňují různé faktory. Těmito faktory se práce zabývá v dalších kapitolách.

## 2 MATEŘSKÝ A RODIČOVSKÝ PŘÍSPĚVEK

Prvním důležitým faktorem, který může ovlivnit rozhodování rodičů při volbě, kdo z nich bude na rodičovské dovolené, je finanční zabezpečení rodiny. Finanční zabezpečení rodiny je závislé nejen na výši příjmu rodičů, ale i na výši příspěvků, které bude pobírat rodič, který s dítětem zůstane v domácnosti. Obvykle tedy rodiče volí tu variantu, která je pro ně finančně nejvýhodnější.

Tato kapitola se zabývá proměnami a vývojem mateřských a rodičovských příspěvků. Také popisuje současný rodičovský a mateřský příspěvek v České republice.

### 2.1 Historie mateřského a rodičovského příspěvku

Důležité je upřesnit, jak se mateřský a rodičovský příspěvek formoval a utvářel. Čerpání příspěvků nenabízelo vždy takové možnosti, jako je tomu dnes.

Dudová (2008) popisuje změny ve vývoji a reformách rodičovského příspěvku v několika záhytných a důležitých bodech, letech. Historii rodičovského příspěvku popisuje následovně:

Do roku 1970 matky, které po 18 týdenní mateřské dovolené zůstaly s dítětem doma, nepobíraly žádné příspěvky.

Od roku 1970 měla nárok na mateřský příspěvek žena, která pečovala o dítě do jednoho roku věku dítěte, ale podmínkou bylo, že musela v předchozích dvou letech odpracovat alespoň 270 dní nebo pečovala o starší dítě. Další podmínkou bylo to, že nesměla zároveň pobírat jiný příjem nebo dávky. Výjimku tvořily osamělé matky, které nemusely splnit podmínku odpracovaných 270 dní v posledních dvou letech. V případě, že matka dítě nemohla umístit do veřejného zařízení péče o děti a matka zajistila péči o dítě jinou nepříbuznou osobou, nebyl nárok na příspěvek omezen výší jejího příjmu.

V roce 1971, v případě, že žena pečovala o starší dítě či děti, byl její nárok na mateřský příspěvek rozšířen na dva roky.

Od roku 1985 mohl mateřský příspěvek pobírat i osamělý otec a to v případě, že neměl družku, nebo pokud se matka o dítě nemohla ze závažných důvodů postarat. (Dudová, 2008)

V roce 1988 se nárok na mateřský příspěvek rozšířil na tři roky. V případě, že měla matka jedno dítě, měla nárok na jeden rok pobírání mateřského příspěvku, s každým dalším dítětem měla již nárok na tři roky. Výjimku opět tvořily osamělé ženy, které měly nárok na tříletý mateřský příspěvek i v případě, že měly jen jedno dítě.

Rodičovský příspěvek byl tedy poprvé zaveden v roce 1970 a byl určen pouze ženám pečujícím o své dítě po mateřské dovolené, a proto se jmenoval mateřský příspěvek. Tento příspěvek byl platný až do roku 1990.

Od roku 1990 se změnil název na rodičovský příspěvek a nárok na něj získal i otec dítěte. Matka nebo otec měli nárok na příspěvek po dobu tří let věku dítěte. Výše příspěvku byla stanovena na 900 Kč. Rodič měl možnost při pobírání příspěvku i minimálního měsíčního příjmu. Od roku 1990 to bylo 800 Kč, od roku 1992 se částka zvýšila na 1.000 Kč a od roku 1994 to bylo již 1.800 Kč.

Dudová (2008) dále uvádí, jako důležitý, rok 1995. Tento rok sebou přinesl změnu, která se týkala toho, že byl zrušen zákon o rodičovském příspěvku a byl přesunut do zákona o státní a sociální podpoře. Délka rodičovského příspěvku byla prodloužena na čtyři roky.

Rok 1998 přinesl možnost pobírání rodičovského příspěvku i v případě, že je dítě umístěno na tři dny v měsíci do jeslí nebo do školky. Tří denní hranice byla od října roku 2001 zvýšena na pět dní.

Výše příspěvku v roce 2001 byla stanovena jako součin částky na osobní potřeby rodiče a koeficientu 1,1. Rodičovský příspěvek tedy činil 2.552 Kč za měsíc. Rodič mohl mít příjem do 3.480 Kč měsíčně čistého.

Od 1. 1. 2004 došlo k velkým změnám. Rodič mohl mít neomezený příjem a neztrácel nárok na pobírání příspěvku, ale o dítě musela pečovat jiná zletilá osoba, např. chůva, či jiný člen rodiny. Příspěvek již nebyl považován za náhradu ušlé mzdy, ale začal být považován za příspěvek na péči o dítě. V tomto roce byl také zvýšen koeficient pro výpočet částky rodičovského příspěvku a to z 1, 1 na 1,48. Příspěvek tedy činil 3.635 Kč měsíčně.

V roce 2007 byla částka rodičovského příspěvku rovna 40% průměrné měsíční mzdy za kalendářní rok, který o dva roky předcházela kalendářnímu roku, v němž se rodičovský příspěvek poskytoval. Rodičovský příspěvek tedy činil 7.582 Kč za měsíc. (Dudová, 2008)



Dudová (2008) také popisuje novou podobu rodičovského příspěvku platnou od roku 2008, která zavedla čerpání příspěvku v tzv. třech rychlostech, dvouletá, tříletá a čtyřletá varianta.

U dvouleté varianty byl rodiči vyplácen příspěvek ve výši 11.400 Kč a to po dobu do dvou let věku dítěte. Tuto variantu si mohl rodič zvolit do konce kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, ve kterém dítě dosáhlo 22 týdnů, 31 týdnů života dítěte v případě, že se zároveň narodily dvě a víc dětí. Podmínkou pro možnost zvolení si dvouleté varianty bylo, že rodič měl hrubý měsíční příjem přibližně 16.500 Kč.

Při tříleté variantě byl rodiči vyplácen příspěvek ve výši 7.600 Kč po dobu tří let věku dítěte. Rozhodnutí pro tuto variantu musel rodič učinit do 21. měsíce věku dítěte. V případě, že si rodič nezažádal o tříletou variantu, byl by mu rodičovský příspěvek vyplácen ve čtyřleté variantě.

Čtyřletá varianta určovala výši příspěvku na 7.600 Kč do 21 měsíců věku dítěte a poté 3.800 Kč do čtyř let věku dítěte. Tato varianta byla automaticky poskytována nejen těm rodičům, kteří si nezažádali o jinou variantu, ale i těm rodičům, kteří neměli nárok na peněžitou pomoc v mateřství či na nemocenské poskytované v souvislosti s porodem.

Rodičovský příspěvek se vždy vztahoval na nejmladší dítě v rodině. Volba varianty byla neměnná a to i v případě, že rodič převedl rodičovský příspěvek na druhého z nich. (Dudová, 2008)

Ministerstvo práce a sociálních věcí (© 2011) uvádí, že rodičovský příspěvek bylo v roce 2011 možné stále čerpat ve třech rychlostech, po dobu dvou, tří nebo čtyř let. Dále popisuje změny, které nastaly oproti dřívější formě příspěvku. U tříleté varianty došlo ke zkrácení doby, po kterou se mohl rodič rozhodnout, jakou formu čerpání rodičovské dovolené bude žádat. Doba se zkrátila z 21 měsíců na 9 měsíců věku dítěte. U čtyřleté varianty došlo ke změně částek vyplácených během rodičovské dovolené. Částka byla stanovena na 7.600 Kč po dobu 9 měsíců věku dítěte a dále 3.800 Kč do věku 48 měsíců.

Z výše uvedeného je zřejmé, že mateřský a rodičovský příspěvek prošel během pár let velkými změnami a reformami. Dnešní podoba obou příspěvků je dle mého velice flexibilní a z dosavadních forem příspěvků přináší rodičům nejvíce volnosti ve výběru jeho čerpání. Současným mateřským a rodičovským příspěvkem se podrobněji zabývá další kapitola.

## 2.2 Současný mateřský a rodičovský příspěvek

Současná forma mateřského a rodičovského příspěvku je uvedena v zákoně č. 117/1995 sb., zákoně o státní sociální podpoře ve znění platného od 1. 1. 2012.

Zákon o státní a sociální podpoře (© 2010 - 2012) uvádí, že nárok na peněžitou pomoc v mateřství, mateřský příspěvek, má rodič v případě, že v den, od kterého se dávka přiznává, má účast na nemocenském pojištění a dva roky před jeho nástupem na mateřství, trvala účast na nemocenském pojištění alespoň 270 kalendářních dnů.

Nová sociální reforma (© 2011) uvádí, že od 1. ledna 2012 se, do doby účasti na nemocenském pojištění pro nárok na peněžitou pomoc v mateřství započítává i doba studia na střední, vyšší odborné, vysoké škole a konzervatoři. Studium musí být ovšem úspěšně dokončeno. Neplatí zde podmínka toho, aby 6. týden před očekávaným porodem připadal na 270 dnů po úspěšném ukončení studia.

Nástupní den na peněžitou pomoc v mateřství podle sociální reformy (© 2011) určuje matka v období od 8. do 6. týdne před očekávaným porodem. Doba podpory je stanovena na 28 týdnů, v případě, že žena porodila jedno dítě a 37 týdnů v případě, že porodila dvě a více dětí.

Od 1. ledna nově sociální reforma (© 2011) také zavedla podmínku nároku na výplatu peněžité pomoci v mateřství. Pro osobu, která přebírá péči o dítě na základě dohody s matkou dítěte, je stanoveno 7 po sobě jdoucích kalendářních dnů, na které bude nutné dohodu uzavřít a po kterých bude mít na tuto výplatu nárok.

Peněžitá pomoc v mateřství je v Zákoně o státní a sociální podpoře (© 2010 - 2012) stanovena jako 70 procent 30 násobku denního vyměřovacího základu. Jestliže lze stanovit vyměřovací základ u obou rodičů, vychází se při stanovení rodičovského příspěvku z toho základu, který je vyšší.

V případě, že rodičům vznikl nárok na peněžitou pomoc v mateřství, mohou si podle sociální reformy (© 2011) od 1. ledna 2012 libovolně volit délku pobírání rodičovského příspěvku i jeho výši. Celkem mohou vyčerpat 220.000 Kč, nejdéle ovšem do 4 let věku dítěte. Částku lze měnit jednou za 3 měsíce. Výše příspěvku je ovšem omezena výší peněžité pomoci v mateřství. Nejvyšší částka činí 11.500 Kč.

V případě, že nárok na peněžitou pomoc v mateřství vznikl pouze jednomu z rodičů, může si podle nové sociální reformy (© 2011) rodič, který neplatil nemocenské pojištění, zvolit

výši měsíční částky rodičovského příspěvku, ale pouze tehdy, když druhý rodič podmínku nároku splnil.

V případě, že rodičům nárok na peněžitou pomoc v mateřství nevznikl a že ani jeden z nich neplatil nemocenské pojištění, je výše rodičovského příspěvku podle sociální reformy (© 2011), stejně jako dříve, stanovena na 7.600 Kč po dobu do 9. měsíců věku dítěte a 3.800 Kč do 4 let věku dítěte.

Nová sociální reforma (© 2011) ruší také omezení nároku na rodičovský příspěvek v případě, že dítě starších dvou let dochází do předškolního zařízení. Tato možnost je reálná pouze v případě, že rodič přejde na novou právní úpravu. U dětí mladších dvou let je zaveden jednotný počet hodin, po dobu kterých může být umístěno v zařízeních pro děti, aniž by rodič ztratil nárok na příspěvek. Jedná se o 46 hodin měsíčně.

Současný rodičovský příspěvek jednoznačně umožňuje rodičům větší volnost při rozhodování, kdo zůstane s dítětem na rodičovské dovolené, než dříve. Nabízí možnost výběru nejen toho, zda bude primárním pečovatelem matka nebo otec, ale i možnost volby částky rodičovského příspěvku, který bude rodiči vyplácen.

Myslím si, že nejnovější systém vyplácení mateřských a rodičovských příspěvků je vhodnější než systémy předchozí a že by rodičům mohl daleko více vyhovovat. Mohl by také vést k větší participaci otců na péči o dítě. Z počátku například tak, že se budou s matkami na rodičovské dovolené alespoň střídat. Střídání otců s matkami na rodičovské dovolené také umožní ženám větší zapojení se na pracovním trhu a nepovede k tak dlouhé odmlce ze zaměstnání.

### 3 RODINA

Dalším faktorem, který může ovlivnit volbu rodičů, při výběru toho, kdo z nich bude na rodičovské dovolené je postavení dnešní rodiny ve společnosti. Tato kapitola vysvětluje pojem rodina a popisuje její vývoj a znaky dnešní rodiny.

Jak uvádí Šulová (1998) jednoznačné vymezení pojmu rodina je téměř nemožné. Nemožné proto, že rodina je definována z hledisek různých vědních disciplín (například právo nebo psychologie), protože je definována z různých hledisek oblastí jedné vědy (například sociální nebo pedagogická psychologie), protože je definována na základě různých aspektů (například funkčnosti nebo komunikace) a je vymezována z pohledu různých systémových přístupů (například behaviorismus).

Kraus (2008) uvádí, že rodina je nepostradatelnou a pouze těžko nahraditelnou institucí pro dítě i pro dospělého jedince. Rodina, malá primární sociální skupina, působí na rozvoj osobnosti, předává hodnoty z generace na generaci a je nejvýznamnějším socializačním činitelem.

Šulová (1998) popisuje rodinu jako prostředí, které jedinci umožňuje pevné sociální vazby, na základě kterých mu poskytuje prostředí pro významné procesy jeho dalšího vývoje. Jedná se o prostředí, ve kterém se utváří sebedůvěra, postoj k sobě samému i k okolí, ve kterém se formují modely chování, dochází k předávání norem, k seznamování se s různými druhy sankcí i k seznamování se a identifikaci se vzory odpovídajícími vlastní pohlavní roli.

Veselá (2003) dodává, že o rodině se mluví až v případě, kdy se muži a ženy, kteří žijí společně, narodí dítě. Rodina, nejdůležitější a základní jednotka společnosti, je pod ochranou státu.

Výše uvedené bych stručně shrnula tak, že rodina je nenahraditelným prostředím, které především působí na rozvoj osobnosti, předávání hodnot a norem, utváří se zde postoj k okolí i k sobě samému, formují se zde modely chování. A mimo jiné v tomto prostředí dochází k identifikaci se vzory odpovídajícími vlastní pohlavní roli.

Než rodina získala dnešní podobu, musela během několika let projít jistými změnami a vývojem. Tyto změny a vývoj jsou popsány v další kapitole.

### 3.1 Změny v rodině

Česká rodina podle Krause (2008) prošla v posledních desetiletích pozoruhodným vývojem.

Pád komunistického režimu v Československu zapříčinil změnu společenského zřízení a rozkvět demokracie a občanských svobod. Došlo k proměně prostředí kolem nás i celé naší společnosti. Společnost direktivní a ochránářská se postupně měnila ve společnost občanskou, ve které je největší důraz kladen na samostatnost, zodpovědné rozhodování o svých činech, své budoucnosti, svém životě. Tyto změny s sebou na jednu stranu nesly netušené možnosti pro každého jedince, ale na stranu druhou některé generace nebyly na tyto změny připraveny a jejich přizpůsobení se bylo velmi obtížné, či z ideologických důvodů zcela nemožné. (Veselá, 2003)

Společenské změny, ať už pozitivní nebo negativní, zanechaly na rodinách velký vliv. Podle mnoha autorů tyto změny rodině neprály. Snížila se sňatečnost i porodnost, zvýšil se podíl dětí narozených mimo manželství a stoupla rozvodovost. (Veselá, 2003)

Dnešní rodina se nachází v situaci, kdy tradiční kritéria přestávají platit. Především institucionální spojení manželstvím není nutnou podmínkou rodinného života. Výrazně přibývá soužití, kdy manželství splněno není. V důsledku toho přibývá dětí, které se narodí mimo tento legitimní svazek. Ale i taková soužití však mohou fungovat jako rodina a splňovat funkce rodiny. (Kraus, 2008)

Podle Možného (2008) došlo ke změnám v těchto základních charakteristikách:

- Sex. Dříve byl sex povolen pouze manželům v rodinách, později se všeobecně legitimizoval sex předmanželský.
- Plození a socializace dětí. Antikoncepce a vasektomie, toto jsou technologie, které se postavily mezi dva důležité pojmy, sex a početí. Dříve muže i ženy naplňovalo to, že mají hodně dětí. Dnes je rodina s jedním dítětem nejčastějším typem rodiny, některé páry nemají děti vůbec.
- Výběr partnera. Dříve nebyl výběr partnera v rukou těch, kdo zakládali rodinu, ale v rukou jejich rodičů. Rodiče partnera vybírali podle toho, jak byl vhodný pro zachování společenského postavení a pro zachování či rozšíření majetků rodiny.

- „Nezrušitelnost“ manželství. Co Bůh spojil, člověk nerozděluj. Dříve se kladl velký důraz na to, že manželství je instituce, která je nezrušitelná, založená rodina je doživotní.
- Nezasupitelnost rodiny. Dřívější pojetí rodiny, jako nezasupitelné instituce také padlo. Nyní jsou tradiční funkce rodiny nahrazovány různými organizacemi, například jsou to školy, nemocnice a jiná sociální zařízení.
- Pracující ženy. Ženy hromadně opouští domácnost a nastupuje profesní kariéra. Mateřství se v životě žen jeví jen jako krátká epizoda. Mužské a ženské role dostávají nový charakter.

Změn v rodině doprovázejících její vývoj je mnoho. Všechny výše uvedené změny, pozitivní i negativní, byly nutné k tomu, aby formovaly rodinu do dnešní podoby. Dnešní odlišná podoba rodiny má také svá pozitiva i negativa. Další kapitola tedy popisuje dnešní rodinu a její znaky.

### 3.2 Znaky dnešní rodiny

Šulová (2011, s. 106) tvrdí, že „rodina se neustále vyvíjí, mění a reaguje na změny společenských či ekonomických podmínek“.

Kraus (2008) uvádí tyto znaky dnešní rodiny:

- Demokratizace uvnitř rodiny – muž ztratil výsadní postavení a žena získala některá jeho práva a povinnosti. Více partnerský se stal vztah mezi rodiči a dětmi a tím pádem autorita otce klesla na významu. Přetrvává nenahraditelnost rolí obou rodičů.
- Izolovanost rodiny – rodiny žijí uzavřené před společností. Je to důsledek odděleného života mezi generacemi, poklesu sousedských vztahů a snahy utéct před dnešním životem do domácího klidu.
- Zmenšování rodiny – zmenšování rodiny souvisí s rostoucím počtem jednočlenných domácností a žen, které jsou sami s dětmi.
- Dezintegrace – v rodinách ubývá chvil, kdy tráví čas společně a naopak přibývá chvil, kdy společně komunikují pouze přes korespondenci nebo se pouze potkávají a v nejhorším případě spolu přestávají komunikovat úplně. Děti bývají odkázány sami na sebe.

- Pracovní vytížení rodičů – důsledkem tohoto časového zaneprázdnění je to, že rodiče tráví velmi málo času s dětmi a snaží se to kompenzovat různými materiálními prostředky a vysokým kapesným, což se poté promítá do hodnotového systému dětí.
- Dvoukariérový model rodiny – tato emancipace vede často až k rozpadu rodiny.
- Vysoký výskyt rozvodů – důsledky krize spojené s rozvodem si dítě často nese do dalšího života.
- Rozdílnost rodin podle socioekonomické úrovně – mnoho domácností řeší finanční problémy půjčkami, kvůli kterým jim hrozí sociální vyloučení. Děti sociálně slabých rodin se často stávají oběťmi šikany a častěji se u nich objevuje deviantní chování.

Šulová (2011) popisuje tyto znaky dnešní rodiny:

- jednotlivci neočekávají dlouhé trvání vztahu, nechtějí se obětovat v zájmu rodiny, soužití s co možná nejvolnějšími neformálně zakotvenými vztahy, různé alternativní formy soužití rodin,
- odsouvání uzavření manželství do vyššího věku, věku až 30 let,
- odsouvání rodičovství a s tím související pokles porodnosti, z důvodů toho, že starší rodiče nechtějí opustit kariéru, měnit životní styl nebo se vyskytnou zdravotní problémy,
- předmanželská zkušenost se sexem, která je významným činitelem pro intimní soužití partnerů,
- zralost sexuálních partnerů, sex je vnímán jako zdroj osobního uspokojení nikoli jako zdroj reprodukce,
- výchova je nahrazována institucemi,
- omezování bezprostředních kontaktů v rodině na základě celkového životního stylu,
- orientovanost na zájem jednotlivce.

Celkový vývoj rodiny a formování tradiční rodiny v rodinu moderní s sebou přinesli několik změn, které umožňují jednotlivcům výběr uspořádání si jejich životů. Lidé dnes mají

mnoho možností, jak si své životy zařídit. Mohou se rozhodnout, zda chtějí rodinu, zda chtějí žít v manželství, nebo v jiném soužití. Mohou si zvolit kariérní růst namísto tradičního rodinného života. V případě že si pár založí rodinu, mají mnoho možností, jak v této rodině fungovat. Záleží pouze na partnerech, zda zůstanou u tradičního uspořádání rodin, nebo uspořádání rodiny přizpůsobí jejich osobním nebo společenským potřebám.



## 4 RODIČOVSTVÍ

Rodičovství, pojem, který je společný pro oba rodiče. Za primárního pečovatele je považována matka a proto se očekává, že matka bude ta, která zůstane s dítětem na rodičovské dovolené a otec dítěte bude živitelem rodiny. Proč by ale otec nemohl zastupovat roli primárního pečovatele a zůstat na rodičovské dovolené on? V kapitole je popsáno mateřství a otcovství, základ rodičovství.

Kvapilová Bartošová (2011) uvádí, že rodičovství bezprostředně souvisí s charakterem partnerského vztahu. Dva jedinci se setkávají v intimní sféře, váže je k sobě důvěra v jedinečnost partnera, sexuální přitažlivost, emotivní komunikace a jejich citová výjimečnost. Závazek rodičovství je výsledkem svobodného rozhodnutí.

Narození dítěte je podle Šulové (2011) novou situací pro partnery, která mění emocionální rovnováhu mezi nimi. Rodičovství přináší určitou vzájemnost a naplňování významných životních potřeb nejen dětí, ale i rodičů. Děti rodičům přinášejí pocit užitečnosti, pocit vlastní společenské hodnoty, pocit bezvýhradné lásky k někomu, kdo je na nich zcela závislý.

Šulová (2011) dále rodičovství popisuje jako celoživotní proces, na jehož počátku jde o velmi intimní vztah rodičů s dětmi, postupně ale dochází k rozvolňování. Pouze ti nejlepší rodiče jsou připraveni umožnit dítěti samostatnost a postupné vzdalování se při poznávání okolí, sebe sama a celého světa obecně.

Vazba dítěte s primární pečující osobou, nejčastěji matkou, má zásadní význam pro jeho další psychický vývoj, především v oblasti socioemocionálních vztahů. Kvalita pouta mezi pečující osobou a dítětem v průběhu prvních dvou až tří let má zásadní význam pro oblast kognitivního vývoje, různých oblastí psychosomatických projevů i formování pohlavní identity. Je-li tento vztah dostatečně stabilní, spolehlivý a jistý, tvoří základ pro další lidský projev, například zvědavé hledání a prohlížení. (Šulová, 2011)

Přijetí rodičovské role je považováno za přirozené a v případě, že k tomu nedochází, jedná se o civilizační vlivy či drobné úchytky od normy (Šulová, 2011).

Ve vztahu k dítěti mají důležitý a nezastupitelný význam role obou rodičů. Matka je pro dítě tzv. prvopečovatelem, v raných etapách jeho vývoje mu poskytne lepší péči, na kterou je lépe geneticky vybavena. Matka projevuje větší empatii k potřebám dítěte, vyvolává u dítěte pocit bezpečí, pocit že je akceptováno a milováno, poskytuje mu důvěru. Otec u dítě-

te podporuje sebedůvěru, tvořivost, pomáhá mu čelit konfliktním situacím a posiluje jeho odolnost. Rodičovství má tedy zcela jiný význam pro matku i pro otce. (Šulová, 2011)

To že má rodičovství zcela jiný význam pro matku i pro otce je také výsledkem rozdělení původních rodičovských rolí. V další kapitole je popsán vývoj rodičovských kompetencí, které velmi úzce s rozdělením rodičovských rolí souvisí.

#### 4.1 Vývoj rodičovských kompetencí

Janebová (2006) uvádí, že v průběhu 19. a 20. let docházelo k zásadním změnám v pojetích rodičovských rolí. Docházelo ke zpochybnování zdánlivé přirozenosti mateřství. Otcovská role mající právo absolutní moci v rodině byla postupně převedena na matku. Matka převzala otcovi kompetence rozhodovat o potřebách a zájmech dítěte.

Se vznikem národních států a jejich ekonomických potřeb docházelo ke zvýšení poptávky množství pracovní a vojenské síly a docházelo tedy ke zlepšení v péči matek o děti (Janebové, 2006).

Do doby, než se začala nepřítomnost otce při péči o dítě považovat za riziko v jeho vývoji, byli otci považováni především za živitele rodin (Janebové, 2006).

Janebová (2006) situaci dále popisuje tak, že v 50. letech začaly ženy masivně nastupovat do zaměstnání a otcové začali ztrácet důležitou roli živitele. Do rukou žen také přešla moc nad reprodukcí a to především proto, že získali hormonální antikoncepci. Proměna mužské identity hodně strádala za proměnou identity ženské. Muži stále trvali na tradičním pojetí otce živitele a málo se zapojovali do péče o rodinu, což vedlo k tomu, že ženy měly úkoly dva, zaměstnání a starání se o rodinu. Nespokojenost žen v tomto stavu vedla ke zvýšení počtu rozvodů.

Nejednalo se o rovné šance obou rodičů, ale o to, že základ rodiny tvoří vztah matka-dítě do něhož se během života může připojit různý počet otců. Tento vztah matka-dítě nahradil původní vztah matka-otec, do kterého během života přicházel různý počet dětí. (Janebové, 2006)

Změny v tradičních pojetích rodičovských kompetencí a rodičovských rolí nenesli muži ani ženy příliš lehce. Dokonce ani pro dnešní rodiče nejsou tyto změny jednodušší. Situace, kdy k výměnám těchto rolí dochází, není rodičům ničím ulehčována. Musejí se vypořádat

s různými problémy a překážkami nejen ze strany společnosti, ale i v jejich vztahu jednoho k druhému a k přijetí jiné vlastní role. Tyto překážky jsou popsány v kapitolách o pár stran níže.

Následující kapitoly se zabývají současným pojetím mateřství a otcovství a tím, co tyto role jedincům přinášejí a co jim odepírají v jejich společném životě.

## 4.2 Mateřství

Mateřství je podle Kiczkové (2006) z biologického hlediska určené schopností žen otěhotnět a porodit dítě. Porození dítěte je uznáváno jako důvod pro stanovení statusu mateřství. Mateřství je ženám přirozené a tato biologická přirozenost je právě to, čím se ženy liší od mužů.

Kiczková (2006) uvádí, že stát se matkou, znamená, přebírání zodpovědnosti v péči o dítě a za činnosti s tím spojené. Péče o dítě se stane pravidelnou a podstatnou součástí života tohoto člověka. Matkou se stává ten člověk, který reaguje na požadavky a nároky dítěte, ale i sociálního prostředí. Prostředí klade na matky různá očekávání a různé požadavky související s určitou představou o mateřství. Tato představa je závislá například na historické době, etnicitě nebo na kultuře. Matka je tedy osobou, která svůj pracovní život věnuje péči o děti a zároveň přebírá zodpovědnost za jejich ochranu, jejich rozvoj a socializaci.

Výše popisovanou osobou může být muž i žena a to přes to, že se muž identifikuje s tím, co je tradičně považováno za ženské. Tradičně jsou muži považováni za živitele rodiny, za ty, kteří materiálně i finančně zabezpečují rodinu a ženskou výhradou je péče o děti. (Kiczkové, 2006)

Mateřství má ale podle Janebové (2006) v naší společnosti nízký status. Matky jsou v podstatě izolovány od okolí, jsou považovány za něco méně než ostatní, je s nimi jednáno, jako by byly méně schopné nebo dokonce jako by měly sníženou intelektuální kapacitu. Častá je také izolace se stran různých institucí, například na některých místech chybí bezbariérové vstupy pro matky s kočárky, jinde je kočárkům vstup přímo zakázán. Jakoby společnost chtěla matky udržet doma u ploten.

### 4.3 Otcovství

Janebová (2006, s. 104) otcovství popisuje takto: „jedná se o možnost či povinnost pro otce zůstat těsně po narození dítěte v domácnosti za účelem spolupěče o dítě“.

Otcovství podle Maříkové (2007) doplňuje mateřství. Tyto dva fenomény bývají vnímány na základě genderových rozdílů mezi mužem-otcem a ženou-matkou. Tyto rozdíly nemusejí být vždy chápány jako biologická danost, objevují se také přístupy, které kladou důraz na jejich společenský původ.

Formování otcovské praxe je vždy ovlivněno sociálními tradicemi, hodnotami a normami, které jsou předávány rodinou, vrstevnickou skupinou, kamarády, skupinou blízkých, ale i školou, morálkou, kulturou zaměstnavatelských organizací, masmédií a podobně (Maříková, 2007).

Maříková (2007) také uvádí, že otcovství je spojeno se sociální produkcí a reprodukcí mužů, maskulinit a mužské praxe, identita otce je úzce svázána s identitou muže.

Ve vnímání otcovské identity existuje podle Maříkové (2007) mezi muži podstatný protiklad. Na jednu stranu jsou muži, kteří sami sebe označují za živitele rodiny a kteří se orientují na výkon placené práce. Tito muži práci vnímají jako prostředek, prostřednictvím kterého se starají o rodinu a to i přesto, že je často od rodiny separuje. Na stranu druhou jsou muži, kteří se do péče o dítě zapojují v roli primárního pečovatele. Nejčastěji se jedná o muže na rodičovské dovolené.

Různé formy otcovství, jak uvádí Maříková (2007), staví do kontrastu tradičně pojímanou otcovskou roli a identitu, „nové“ otce a jejich „novou“ roli a identitu.

Přebrání zodpovědnosti za péči o dítě i za celou domácnost je podstatou rodičovství, není to ale výhrada matky nebo otce. Je tedy pouze na rodičích, jak se rozhodnou při volbě toho, kdo z nich bude na rodičovské dovolené. Při této volbě musí rodiče ale myslet na překážky, které jsou s tím spojené a které budou muset překonat.

## 5 GENDER

Vnímání muže a ženy společností, jejich předem určené vlastnosti a způsob chování, jsou dalším faktorem, který je důležitý při rozhodování, zda bude na rodičovské dovolené matka nebo otec dítěte. Je velmi důležité zvážit, zda rodič, který zůstane s dítětem v domácnosti, bude schopný o dítě pečovat, zda zvládne výkon domácích prací, jak to zasáhne jeho kariéru a především, zda bude schopný změny v jeho životě přijmout a přizpůsobit se jim.

Velký sociologický slovník (1996) pojem gender definuje jako „termín používaný pro skupiny vlastností a chování formované kulturou a spojené s obrazem muže a ženy“.

Renzetti a Curran (2005) gender považují za společenskou kategorii, která na základě pohlaví, jako biologické danosti být mužem či ženou, předurčuje rozdílný přístup lidí k mužskému a ženskému pohlaví.

To zda jde o muže či o ženu, podle Renzettiho a Currana (2005), předem vyvolává představu určitého souboru vlastností a vzorců chování. Zábrodská (2009) tvrdí, že tyto představy jsou konstruovány v souladu s tradičním vnímáním genderu. Autoři se shodují v představách o předpokladech ženskosti a mužskosti. Od žen je očekáván například pečovatelský přístup, emocionalita, vztahovost, smysl pro romantiku, starost o zevnějšek, malá technická zdatnost a také, že se žena rozpláče snadněji než muž. Naopak od mužů se očekává například to, že jsou schopni své city lépe ovládat a že jsou technicky zdatnější než ženy. Dalším předpokladem může být mužská ambicióznost, racionalita, rozhodnost, zaujetí vlastní prací nebo nezávislost.

Důsledkem genderových stereotypů jsou zevšeobecňující, často povrchně stanovené charakteristiky mužů a žen (Janebová, 2006). Jako příklad Janebová (2006, s. 10) uvádí tyto charakteristiky: „muži nejsou schopni postarat se o děti, muž má vydělávat peníze a žena se má starat o rodinu a domácnost, muž na mateřské musí být nešťastný, nic proti zaměstnání, ale žena stejně touží po domově a dětech“.

Renzetti a Curran (2005) tvrdí, že rozlišování na základě genderu se odehrává nejen na úrovni komunikace mezi jednotlivci, ale i na úrovni celé společnosti, v níž tyto jednotlivci žijí, protože každá ze společností předepíše členům různé vlastnosti, způsoby a vzorce chování v závislosti na pohlaví.

Janebová (2006, s. 9) uvádí, že „uspořádání současné rodiny je dáno stávající podobou generového kontraktu, který není stejně spravedlivý k oběma pohlavím.“ Genderový kon-

trakt je Janebovou (2006) vnímán jako jakási nepsaná dohoda, ve které je zakotvena dělba mužských a ženských rolí, rozdělení práce, uznání a pozice ve společnosti.

Maříková (2007) tvrdí, že genderová organizace společnosti se projevuje ve vzájemných rovinách, které jsou propojené a jedná se o roviny symbolickou, dělby práce a sociálních rolí.

V genderovém symbolismu je rodina vnímána a také označována za prostor ženský, práce a politická angažovanost je vnímána jako prostor mužský, a to i přesto, že ženy i muži fungují v obou těchto prostorech. Genderový symbolismus se dále projevuje ve struktuře společenské dělby práce, mužům jsou přiřazovány funkce v oblasti materiální produkce a ženám funkce v oblasti přirozené reprodukce. To ztěžuje přístup žen na trh práce a jejich fungování na něm. (Maříkové, 2007)

Model muž-živitel a žena-pečovatelka reprezentuje z podstaty svého fungování model nerovnosti. Ten, kdo finančně zabezpečuje rodinu, je v domácnosti tím svobodnějším a nezávislejším jedincem. A to i v ohledu na to, že ten, kdo vykonává placenou práci je závislý na domovském zázemí, které mu zabezpečuje právě ten, kdo vykonává práci neplacenou, nutnou k všednímu zabezpečení chodu rodiny. V tomto modelu je postavení žen nejen v rodině ale i ve společnosti podřadné, jejich práce není dostatečně oceněna a je znehodnocována. (Maříkové, 2007)

Genderové stereotypy se projevují v několika oblastech života muže a ženy jako rodičů. Tyto stereotypy se navzájem prolínají a tvoří jistý začarovaný kruh, ze kterého se jen těžko páry dostávají. Mezi tyto genderové stereotypy patří například péče o dítě, dělby domácích prací v rodině a vnímání žen a mužů na trhu práce. V případě, že v rodině dochází k výměně tradičních rodičovských rolí, musí muži i ženy tyto nové role přijmout „se vším“.

## 5.1 Péče o dítě

Péče o dítě, celodenní činnost, která je podstatou pobytu na rodičovské dovolené. I když je to činnost, která je z běžného pohledu určena matkám, najdou se i rodiny, ve kterých tuto činnost vykonávají otcové.

Janebová (2006) poukazuje na to, že lepší předpoklady žen v péči o dítě jsou odůvodňovány tím, že žena rodí a kojí děti. Tohle by ale znamenalo, že by žena měla o děti pečovat po

celé jejich dětství a navíc by měla pečovat i o domácnost a o manžela. Janebová (2006) uvádí, že na reprodukci tohoto stereotypu se podílejí právě ženy, protože se o péči o dítě nechtějí vzdát, což je dáno charakterem mateřské a pečovatelské role.

Upřednostňování žen v péči o dítě často vede k exkluzi mužů z rodičovské péče. Příčinou vyloučení mužů z péče o dítě může být hegemonní maskulinita, představa, která odpovídá tradičnímu pojetí mužství ve společnosti, muže jako držitele moci. (Janebová, 2006)

„Pečovatelství samo o sobě nemusí nutně vést ke změně mužské identity a nemusí vždy nutně reprezentovat alternativní maskulinitu vůči maskulinitě tradiční, jak se často předpokládá. To dokládá jak existence skupiny otců na rodičovské dovolené, pro něž péče o dítě představuje potvrzení jejich úspěchu, resp. toho, že jsou zde úspěšní, tak existence skupiny otců pečujících o své děti z donucení.“ (Maříková cit. podle Janebová, 2006, s. 17)

Podle Maříkové (2007) muži, kteří pečují o dítě popřípadě i o domácnost, se s touto situací vyrovnávají různými způsoby. Různými způsoby tuto situaci prožívají, různými způsoby se přizpůsobují své roli, různými způsoby přeprocovávají svoji identitu. Totéž ovšem platí i o ženách, matkách malých dětí, které pracují a finančně zabezpečují rodinu.

Pokud se muži podílejí na péči o dítě a na výkonu domácích prací, ženy nemusí být vždy spokojeny. Je to spojeno s rozdílnými představami o kvalitě vykonané práce a se skutečností, že když se muž podílí na těchto pracích, může to žena vnímat jako projev její neschopnosti ve zvládnání domácích prací. Výkon domácích prací, péče o domácnost i o rodinu má velký význam pro stabilitu ega a osobní identitu žen. (Maříková, 2007)

## 5.2 Dělbba domácích prací v rodině

Domácí práce jsou opět považovány za doménu žen. V případě, že muž zůstane s dítětem na rodičovské dovolené, nezbyvá mu nic jiného, než se i s touto činností vypořádat. Je pouze na rodičích a na jejich zvážení, zda bude v jejich schopnostech se o výkon domácích prací postarat, popřípadě si je spravedlivě rozdělit.

Domácí práce nemají v naší společnosti příliš vysokou prestiž. A to proto, že se nejedná o specializovanou práci, na kterou by byla potřeba speciální kvalifikace. Je to práce, která není nikdy hotová, funguje na principu okamžité spotřeby, výsledek není dlouhodobý a v neposlední řadě se jedná o práci neplacenou. Je to práce, která je považována za samozřejmost, a to nejen ze strany mužů, ale i ze strany žen. Ženy nepovažují aktivity

v domácnosti za práci, což dokazuje například výrok: „já nepracuji, jsem v domácnosti“.  
(Janebová, 2006)

Podle Tomešové Bártákové (2009) dělba práce v jednotlivých rodinách souvisí především s ženským chápáním svých a partnerových rolí ve vztahu k rodině a k placené práci a s akceptací těchto rolí ze strany obou rodičů.

Domácí práce jednoznačně ve většině případů zajišťují ženy. Žena je ta, která nese plnou zodpovědnost za výkon domácích prací a zajištění základního chodu domácnosti, a tedy i rodiny. (Janebová, 2006)

Velmi důležitý je podle Maříkové (2007) postoj žen k domácím pracím. Podle autorky jsou to právě ženy, které vymezují prostor pro výkon prací. Ženy odmítají, aby byla rodina považována za ženskou doménu, chtějí, aby byla společným teritoriem obou partnerů. Domácnost poté budují tak, aby bylo rozdělení jednotlivých prací co nejméně určité, to znamená, že kompetence muže a ženy nejsou pevně vymezeny. Naopak ale autorka také uvádí, že záleží na míře přijetí zodpovědnosti za výkon domácích prací, a na tom, zda je partner vykonává dobrovolně, nebo musí být o pomoc požádán.

Jak uvádí Maříková (2007), muži se na domácích pracích nepodílejí především z těchto důvodů:

- muži mají problém s tím, dělat něco, co je ve společnosti předdefinováno jako „ženské“,
- ženy mají problém s tím, svěřit mužům výkon domácích prací, především proto, že to znamená snížení standartu vykonané práce.

Někteří muži dokonce považují domácí práce za monotónní, nudné činnosti, které jsou degradující nebo jsou pro ně naopak až příliš triviální, což je bráno jako projev nadřazenosti. (Maříková, 2007)

V případě, že muži s výkonem a podílením se na domácích pracích souhlasí, ukazují tím dobrou vůli a ochotu něco dělat, často to ale pak nezvládají. Často také muži dělají jen ty práce, které jim nepřipadají natolik obtížné. Dělbba domácích prací se ve většině domácností řídí pravidlem, že každý dělá jen to, co dělá rád, něco má náladu a dovednosti. Obvykle ale toto pravidlo dopadá tak, že když muži nechtějí něco udělat, nastupuje za ně žena. Kdo však zastoupí za ženu, když nechce něco udělat ona? (Maříková, 2007)



Vohlídalová (2007) tvrdí, že dnešní svět na jednu stranu stále předpokládá, že jeden z partnerů, většinou žena, je ekonomicky závislý na partnerovi druhém a věnuje se domácnosti, ale na stranu druhou, společnost vede jedince k tomu, aby si budovali pracovní kariéru a rozvíjeli své schopnosti. Dochází zde tedy ke střetu těchto dvou oblastí.

Sirovátka (2006) tvrdí, že hodnotové preference specifického uspořádání vztahů v rodině, například dělby práce, péče a výchova dětí, nepřímo ovlivňují institucionální uspořádání státu. Institucionální rámec vytváří možnosti k tomu, aby domácnosti mohli realizovat záměry v zaměstnání.

### 5.3 Muži a ženy na trhu práce

Trh práce, faktor, který hraje obrovskou roli především u žen. Ženy jsou všeobecně spojovány s rodičovskou dovolenou a je od nich očekáváno, že budou o děti pečovat, stává se tedy, že mají problém s tím, aby je zaměstnavatel přijal a to ať již děti mají, nebo jsou stále bezdětné. Rodiče by měli v jejich rozhodování zvážit tedy i to, pro kterého z nich bude návrat na pracovní trh po rodičovské dovolené jednodušší.

Bártáková (2006) uvádí, že narůstající problém v uplatnění žen na trhu práce i v návratu na něj je úzce spojen s přítomností dětí v rodině a to hlavně v případě, že jsou děti malé. Právě ženy, které mají děti předškolního věku, jsou nejvíce znevýhodňovány na trhu práce, hned vedle žen staršího věku, lidí s nízkým vzděláním, handicapovaných nebo příslušníků minorit.

Polovina populace si podle Janebové (2006) myslí, že dítě předškolního věku strádá v případě, že žena chodí do zaměstnání. Dochází k obviňování pracujících matek, že jsou sobecké a nedostatečně se starají o dítě.

Podle Kalibové (2006) se orientace na práci a zaměstnanost týká všech sociálních a vzdělanostních kategorií žen. Pro ženy má práce význam nejen sociálně psychologický, ale především se jedná o zabezpečení rodiny a její ekonomickou stabilitu.

V případě kdy dochází k uspokojování zájmů jednoho člena rodiny, dochází nutně k zanedbávání zájmů jiných členů, především dětí. Na druhou stranu ale uvádí, že naplňování a seberealizace žen neznamena zanedbávání výchovy dětí, ale že se jedná o obohacení výchovy a konstrukci osobní identity dítěte. (Janebová, 2006)

Velmi malá je podpora kombinace mateřství a zaměstnání. České ženy se nacházejí v problémové situaci, kdy musí čelit konfliktu mezi tím, zda se vzdát placené práce nebo zůstat v domácnosti. Placené práce se vzdát nechtějí, ale jejich vnitřní představa o pracující matce jako o špatné matce je častokrát silnější. Rodina ale trpí více v případě, kdy žena nemůže uspokojovat své kariérní potřeby a musí zůstat uvázaná doma. Česká společnost jednoznačně upřednostňuje potřeby dítěte před potřebami matky, ale nikdo se nezamyslí nad kompromisem, kdy by byly uspokojovány potřeby rodiny jako celku. Společnost by neměla ženu stavět před nezbytnou volbu, ale měla by připustit, že lze uspokojovat potřeby obou. (Janebová, 2006)

I když je rodičovství záležitostí pro muže i ženy společnou, jsou to právě ženy, kterým ztěžuje jejich realizaci na pracovním trhu. Zaměstnavatelé u žen očekávají nástup na mateřskou a rodičovskou dovolenou, ošetřování nemocných dětí a celkovou zodpovědnost za chod rodiny. Z těchto očekávání plyne jistá neochota k zaměstnávání žen a k jejich diskriminaci. Kariérní postup mužů s dětmi je rychlejší než u žen. Ženy s dětmi zaznamenávají určitou stagnaci v kariérním růstu. (Janebová, 2006)

Tomešová Bártáková (2009) uvádí, že i přes výše uvedené je v České republice vysoká participace žen na trhu práce. Tato participace je podporována různými faktory. Mezi faktory patří nutnost druhého příjmu v domácnosti, tedy ekonomická aktivita žen, ale i rostoucí touha žen po zaměstnání a po vlastní pracovní kariéře.

#### **5.4 Výměna tradičních rolí v rodině**

K výměně tradičních rolí v domácnosti dochází především v případech, kdy na rodičovské dovolené zůstává muž, pečuje o dítě, vykonává domácí práce, a žena, která dochází do práce, zajišťuje finanční zabezpečení v rodině.

Společnost podle Janebové (2006) akceptuje výměnu tradičních rolí v rodině, kdy žena zajišťuje hlavní příjem rodiny a muž pečuje o domácnost, pouze tehdy, dochází-li k ní z existenčních nebo ekonomických důvodů. V případě, že k výměně rolí dochází, okolí častěji obdivuje muže, že zvládá generově netypickou roli. Ženy se naopak setkávají s negativními reakcemi, je jim přiřazována sobeckost a kariérismus. Nakonec to dopadá tak, že muž, jakožto ten, který se obětuje, cítí hrdost a žena trpí pouze výčitkami svědomí.

Matky se při přijetí „nové“ role bojí o to, že mohou přijít o kontakt s dítětem, obávají se reakcí okolí a začínají žárlit na partnera. S těmito pocity se ženy vyrovnávají různými způsoby. Buď se snaží partnerovi dokázat vděk tím, že po příchodu ze zaměstnání přebírají péči o dítě a domácnost, nebo sami sebe označí za špatné matky. (Janebová, 2006)

Dalším problémem při výměně rolí je rozdělení domácích prací. Muži si zachovávají určitý odstup od těchto prací. Řada žen má vyšší nároky na údržbu domácnosti než muži a proto se ženy obávají toho, aby na muže neměly příliš velké nároky. Matky proto většinou zcela přebírají domácí práce, čímž partnerovi ulehčují jeho pobyt doma. (Janebová, 2006)

Janebová (2006) výše zmíněné shrnuje tak, že nejde o úplnou výměnu rolí v rodině, pouze k redefinici vztahů.

V případě, že zůstane na rodičovské dovolené muž, je to pro rodinu mnohem těžší situace, než kdyby na rodičovské zůstala žena. Především proto, že oba rodiče budou zastávat nepřirozenou roli matka-živitelka, otec-pečovatel. A také se budou muset vypořádat s reakcemi okolí a společnosti na jejich situaci, které nemusejí být vždy kladné.

## **II. PRAKTICKÁ ČÁST**

## 6 REALIZACE VÝZKUMU

Praktická část této bakalářské práce se snaží zjistit, jaké faktory ovlivňují rodiče při výběru toho, kdo z nich bude na rodičovské dovolené. Jedná-li se pouze o předsudky o mužích na rodičovské dovolené a o stereotypy spojené s ženami na mateřské dovolené, nebo zda při tomto rozhodování hrají důležitou roli i jiné faktory.

Při realizaci výzkumu jsem čerpala z publikací autorů Miroslava Chrásky (2007) a Petra Gavory (2000).

### 6.1 Výzkumný problém

Výzkumný problém této bakalářské práce zní následovně:

Které faktory ovlivnily rodiče při volbě, kdo z nich bude na rodičovské dovolené?

Jedná se o výzkumný problém popisný, proto jsou dále stanoveny pouze výzkumné otázky a ne hypotézy.

### 6.2 Výzkumné cíle

Hlavním cílem výzkumu je zjistit, jaké faktory ovlivňovaly volbu rodičů při výběru, zda bude na rodičovské dovolené muž nebo žena.

Dílními cíli výzkumu jsou:

- zjistit, který faktor nejčastěji ovlivňuje rodiče při rozhodování, kdo z nich bude na rodičovské dovolené,
- zjistit, který faktor nejméně často ovlivňuje rodiče při rozhodování, kdo z nich bude na rodičovské dovolené,
- zjistit, zda se nejčastější faktor, který ovlivňuje rodiče při rozhodování, kdo z nich bude na rodičovské dovolené, liší v závislosti na vzdělání respondentů,
- zjistit, zda se nejčastější faktor, který ovlivňuje rodiče při rozhodování, kdo z nich bude na rodičovské dovolené, liší v závislosti na jejich vztahu k víře,
- zjistit, zda se nejčastější faktor, který ovlivňuje rodiče při rozhodování, kdo z nich bude na rodičovské dovolené, liší v závislosti na tom, zda respondenti žijí ve městě nebo na vesnici,

- zjistit, zda by rodiče chtěli své rozhodnutí zpětně změnit,
- zjistit, zda rozhodnutí rodičů o tom, kdo z nich bude na rodičovské dovolené, ovlivnil nějaký muž na rodičovské dovolené v jejich blízkém okolí.

### 6.3 Výzkumné otázky

Na základě popisného výzkumného problému jsou stanoveny tyto výzkumné otázky:

1. Jaký je nejčastější faktor, který ovlivňuje rodiče při rozhodování, kdo z nich bude na rodičovské dovolené?
2. Jaký je nejméně častý faktor, který ovlivňuje rodiče při rozhodování, kdo z nich bude na rodičovské dovolené?
3. Liší se nejčastější faktor, který ovlivňuje rodiče při rozhodování, kdo z nich bude na rodičovské dovolené, v závislosti na vzdělání respondentů?
4. Liší se nejčastější faktor, který ovlivňuje rodiče při rozhodování, kdo z nich bude na rodičovské dovolené, v závislosti na vztahu respondentů k víře?
5. Liší se nejčastější faktor, který ovlivňuje rodiče při rozhodování, kdo z nich bude na rodičovské dovolené, v závislosti na tom, zda respondenti žijí ve městě nebo na vesnici?
6. Chtěli by rodiče své rozhodnutí zpětně změnit?
7. Ovlivnil rodiče při jejich rozhodování, zda bude na rodičovské dovolené muž nebo žena, nějaký muž v jejich blízkém okolí?

### 6.4 Metoda výzkumu

Výzkumnou metodou pro tuto bakalářskou práci byl zvolen kvantitativní výzkum. Výzkum byl realizován formou anonymního dotazníkového šetření. Gavora (2000) uvádí, že hlavním cílem dotazníku je získání co největšího počtu informací od velké skupiny respondentů. Díky předem připraveným otázkám je dotazník pro respondenty méně časově náročný. Myslím, že časová nenáročnost a anonymita zaručují pravdivější vyplnění otázek a větší důvěryhodnost získaných dat. Strukturovaný dotazník se skládá ze škálových, stupnicových, polytomických i dichotomických položek. Tyto položky byly pro tento dotazník voleny proto, že jsou méně časově náročné, než položky otevřené. Myslím si, že pro rodiče, kteří pečují o dítě, je časová nenáročnost dotazníku vyhovující.

## 6.5 Výzkumný vzorek

Výzkumný vzorek tvoří rodiče, kteří splňují alespoň jedno z těchto kritérií:

- jsou na rodičovské dovolené,
- jejich partner nebo partnerka je na rodičovské dovolené,
- od doby, kdy byli na rodičovské dovolené, uplynul maximálně 1 rok,
- od doby, kdy byl jejich partner nebo partnerka na rodičovské dovolené, uplynul maximálně 1 rok.

Výzkum zjišťuje faktory, které ovlivňovaly volbu rodičů při rozhodování, zda bude na rodičovské dovolené muž nebo žena. Tato kritéria byla takto stanovena proto, aby získané informace byly co nejvíce aktuální. Aktuálnost získaných dat je důležitá proto, že na současné rodiče působí okolí a celkové uspořádání dnešní společnosti jinak, než například na rodiče, kteří zmiňované rozhodnutí dělali před dvaceti lety. Myslím, že volba těchto kritérií je dostatečně aktuální.

## 6.6 Sběr dat

Výzkum byl realizován v okrese Prostějov. Dotazníky byly rozdány do pěti mateřských škol v Prostějově a pěti mateřských škol v blízkém okolí Prostějova. O vyplnění některých dotazníků bylo žádáno i přes email, opět se jednalo o obyvatele města Prostějova, popřípadě jeho blízkého okolí. Jednalo se o záměrný výběr respondentů.

Celkem bylo rozdáno 250 dotazníků, vrátilo se jich pouze 117, z čehož plyne, že celková návratnost dotazníků je 46,8 %. Z celkového počtu navrácených dotazníků muselo být 14 dotazníků vyřazeno z důvodu toho, že byly chybně vyplněné, nebo byly některé otázky zcela vynechané. Celkově jsem tedy pracovala se 103 dotazníky, respondenty tvoří 62 žen a 41 mužů.

Takto nízkou návratnost dotazníků si vysvětluji tím, že pracovníci v některých z daných mateřských škol nebyli ochotni spolupracovat. Pracovníci byli požádáni, zda by mohli dotazníky předat rodičům. V některých mateřských školách spolupráci slíbili, ale již nedodrželi, tudíž návratnost dotazníků klesla. Celková návratnost dotazníků byla zvýšena v těch, mateřských školách, ve kterých pracovníci rodičům dotazníky ochotně předali a podali jim potřebné informace.

## 6.7 Zpracování dat

Prostřednictvím dotazníku bylo získáno velké množství dat. Odpovědi v dotaznících byly zpracovány čárkovací metodou. Výsledky byly zapsány do tabulek relativních a absolutních četností. U některých položek byl vypočítán modus a medián pro získání pořadí faktorů, které ovlivňovaly rodiče při výběru, kdo zůstane s dítětem na rodičovské dovolené. Jiné položky vyžadovaly výpočet průměru a směrodatné odchylky. Na základě těchto vyhodnocených výsledků byly vytvořeny grafy, které slouží k lepší orientaci.



## 7 VÝSLEDKY VÝZKUMU A JEJICH INTERPRETACE

Interpretace výsledků výzkumu je rozdělena do sedmi částí. První část obsahuje demografické údaje o respondentech a zbylé části jsou rozděleny podle zkoumaných výzkumných otázek. Každá část se zabývá vyhodnocením těch položek v dotazníku, které souvisí s danou výzkumnou otázkou.

### 7.1 Demografické údaje o respondentech

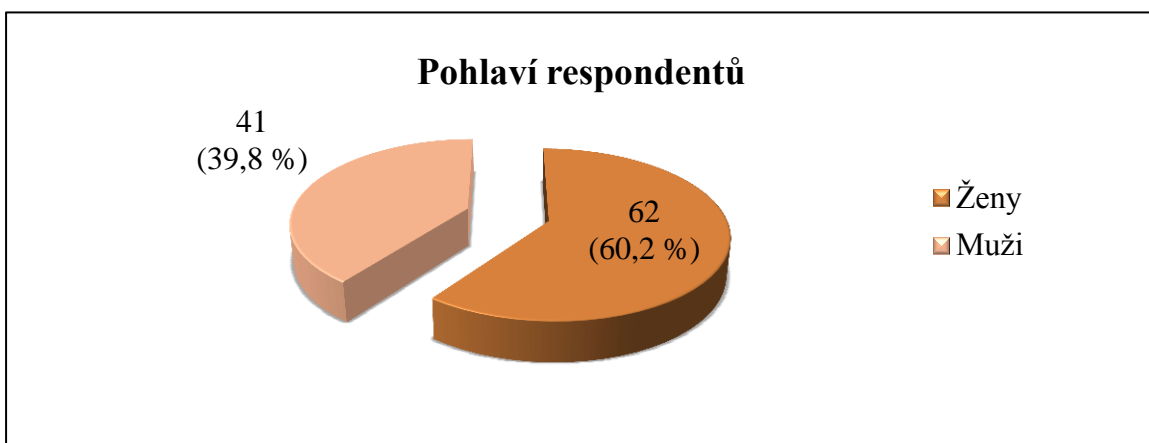
Na začátku dotazníku bylo několik otázek zjišťujících demografické údaje o respondentech. V této části jsou vyhodnoceny základní demografické údaje, aby bylo přehledné, kdo na jednotlivé položky v dotazníku odpovídal.

#### 1. položka v dotazníku: Pohlaví:

Dotazníky vyplnilo celkem 103 respondentů. Celkový počet respondentů tvoří 62 žen a 41 mužů.

Pohlaví respondentů:		
	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ženy	62	60,2
Muži	41	39,8
Celkem	103	100,0

Tab. 1: Pohlaví



Obr. 1: Graf - Pohlaví

**Komentář:** Původním záměrem bylo, že respondenty bude tvořit polovina žen a polovina mužů. Setkala jsem se ovšem s velkou neochotou vyplňování dotazníků ze strany mužů. V závěru jsem tedy ráda alespoň za výsledek 41 vyplněných dotazníků od mužů.

2. položka v dotazníku: Věk:

Průměrný věk všech respondentů je 32,1 let. Průměrný věk žen je 31,1 let, nejmladší ženě je 22 let a nejstarší ženě je 40 let. Průměrný věk mužů je 33,5 let, nejmladší muž má 20 let a nejstarší muž má 45 let.

Věkový průměr:	
	Průměr
Ženy	31,1
Muži	33,5
Dohromady	32,1

Tab. 2: Věkový průměr

**Komentář:** S ohledem na to, že všichni respondenti nebo jejich partneři mají dítě do věku 4 let, potvrzuje toto zjištění tvrzení, že dochází k odsouvání rozhodnutí partnerů stát se rodičem na pozdější věk.

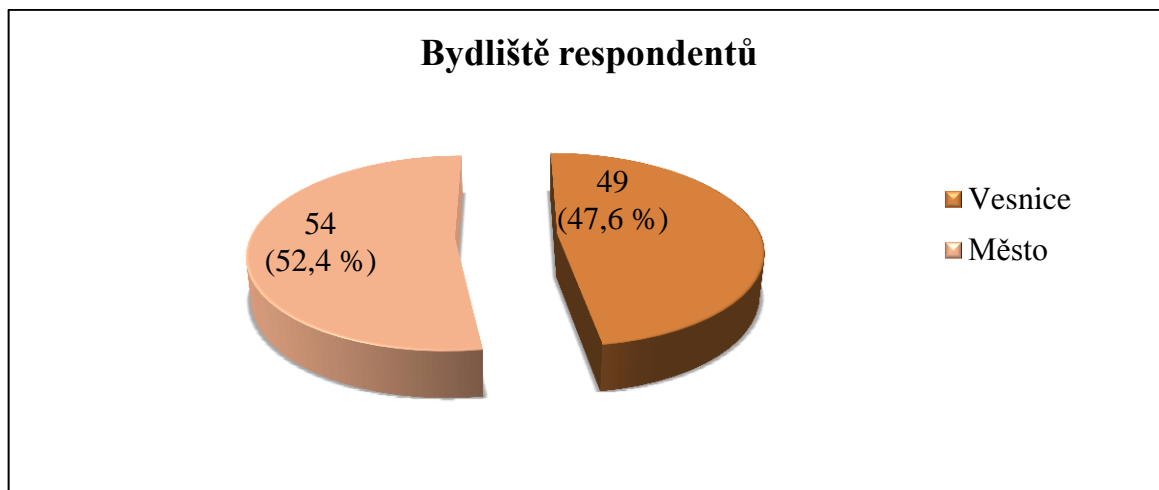
3. položka v dotazníku: Bydlíte:

Z celkového počtu 103 respondentů žije na vesnici 49 respondentů a 54 respondentů žije ve městě.

Respondenty žijící na vesnici tvoří 36 žen a 13 mužů. Respondenti žijící ve městě jsou složeni z 26 žen a 28 mužů.

Bydliště respondentů:		
	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Vesnice	49	47,6
Město	54	52,4
Celkem	103	100,0

Tab. 3: Bydliště



Obr. 2: Graf - Bydliště

**Komentář:** Tento poměr respondentů žijících ve městě i na vesnici je způsoben tím, že byl do mateřských škol na vesnicích i ve městě rozdán shodný počet dotazníků.

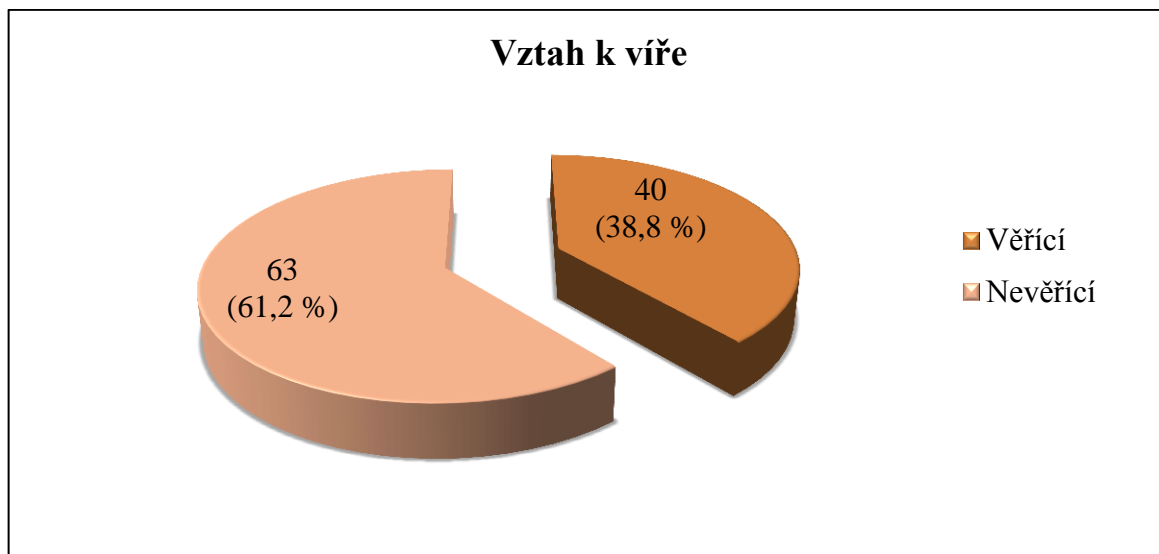
4. položka v dotazníku: Váš vztah k víře:

Na otázku, jaký je vztah respondentů k víře, jich 40 uvedlo, že jsou věřící a 63 uvedlo, že jsou nevěřící.

Respondenty, kteří uvedli, že jsou věřící, tvoří 28 žen a 12 mužů. Ty, kteří odpověděli, že jsou nevěřící, tvoří 34 žen a 29 mužů.

Vztah k víře:		
	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Věřící	40	38,8
Nevěřící	63	61,2
Celkem	103	100,0

Tab. 4: Vztah k víře



Obr. 3: Graf - Vztah k víře

**Komentář:** Poměr věřících a nevěřících respondentů je zcela náhodný. Mě osobně tento poměr překvapil, nečekala jsem, že tolik procent odpovědí bude „věřící“.

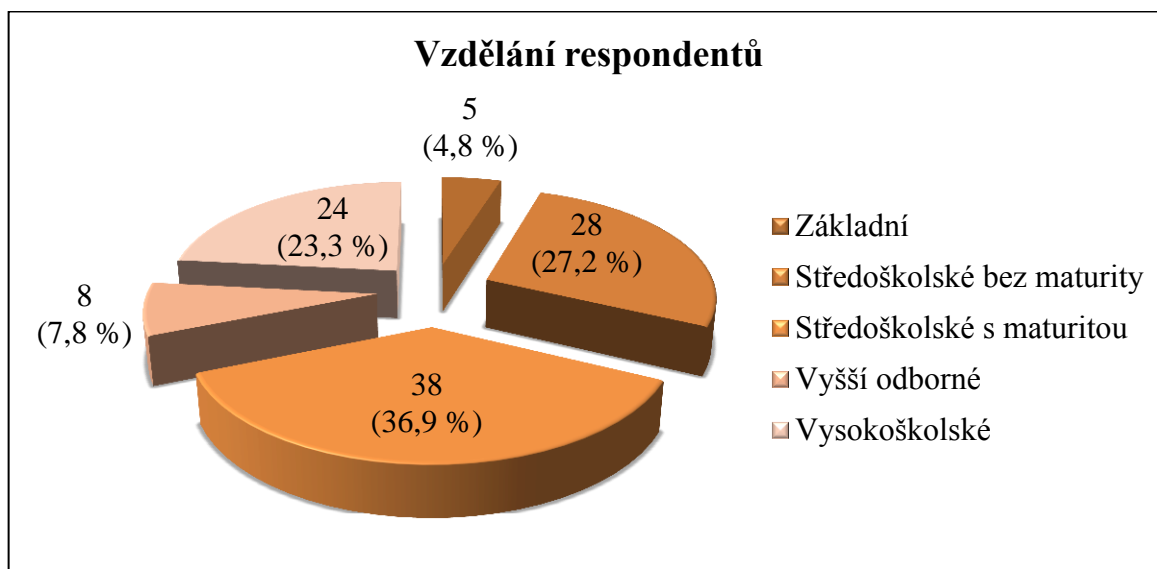
5. položka v dotazníku: Vaše nejvyšší dosažené vzdělání:

Respondenty tvoří celkově 5 jedinců se základním vzděláním, 28 jedinců se středoškolským vzděláním bez maturity, 38 jedinců se středoškolským vzděláním s maturitou, 8 jedinců s vyšším odborným vzděláním a 24 jedinců s vysokoškolským vzděláním.

Respondenty se základním vzděláním tvoří 4 ženy a 1 muž, se vzděláním středoškolským bez maturity 14 žen a 14 mužů, se středoškolským vzděláním s maturitou 25 žen a 13 mužů, s vyšším odborným vzděláním 5 žen a 3 muži a v neposlední řadě respondenty s vysokoškolským vzděláním tvoří 14 žen a 10 mužů.

Vzdělání respondentů:		
	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Základní	5	4,8
Středoškolské bez maturity	28	27,2
Středoškolské s maturitou	38	36,9
Vyšší odborné	8	7,8
Vysokoškolské	24	23,3
<b>Celkem</b>	<b>103</b>	<b>100,0</b>

Tab. 5: Vzdělání



Obr. 4: Graf - Vzdělání

**Komentář:** V tomto poměru respondentů jsou velké rozdíly. Myslím si ale, že je pozitivní to, že na dotazníky odpovídal alespoň nějaký vzorek jedinců, což umožňuje porovnání odpovědí týkajících se faktorů ovlivňujících rodiče při volbě toho, zda bude na rodičovské dovolené muž nebo žena, na základě jejich vzdělání.

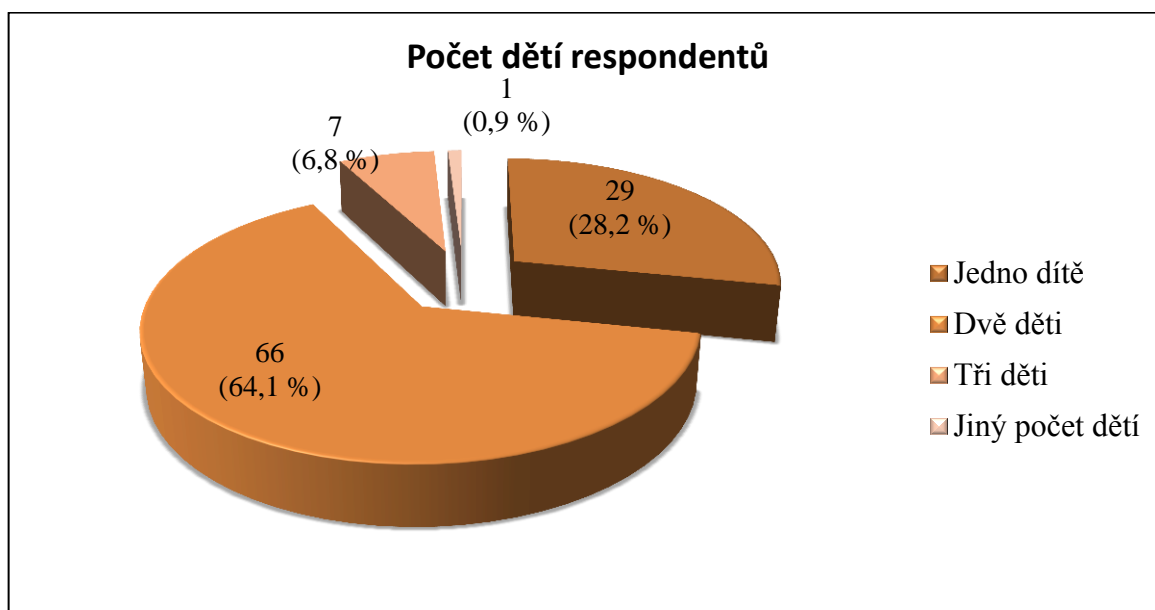
#### 6. položka v dotazníku: Kolik máte dětí?

V dotazníku 29 respondentů uvedlo, že mají pouze jedno dítě. Dvě děti má 66 respondentů. Tři děti má 7 respondentů. Jeden respondent, muž, uvedl, že má jiný počet dětí, jedná se o počet 5 dětí.

Respondenti, kteří uvedli, že mají pouze jedno dítě, se skládají z 19 žen a 10 mužů. Respondenty se dvěma dětmi tvoří 39 žen a 27 mužů. Ti, kteří mají tři děti, jsou tvořeni 4 ženami a 3 muži.

Počet dětí respondentů:		
	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Jedno dítě	29	28,2
Dvě děti	66	64,1
Tři děti	7	6,8
Jiný počet dětí	1	0,9
Celkem	103	100,0

Tab. 6: Počet dětí



Obr. 5: Graf - Počet dětí

**Komentář:** V odpovědích na otázku „Kolik máte dětí?“ výrazně převládla odpověď „dvě děti“. Tento výsledek nepotvrdil to, že dnešním nejčastějším typem rodiny je rodina s jedním dítětem. Toto tvrzení platí pouze pro tento výzkumný vzorek, nemůže být zobecněn pro celou populaci.

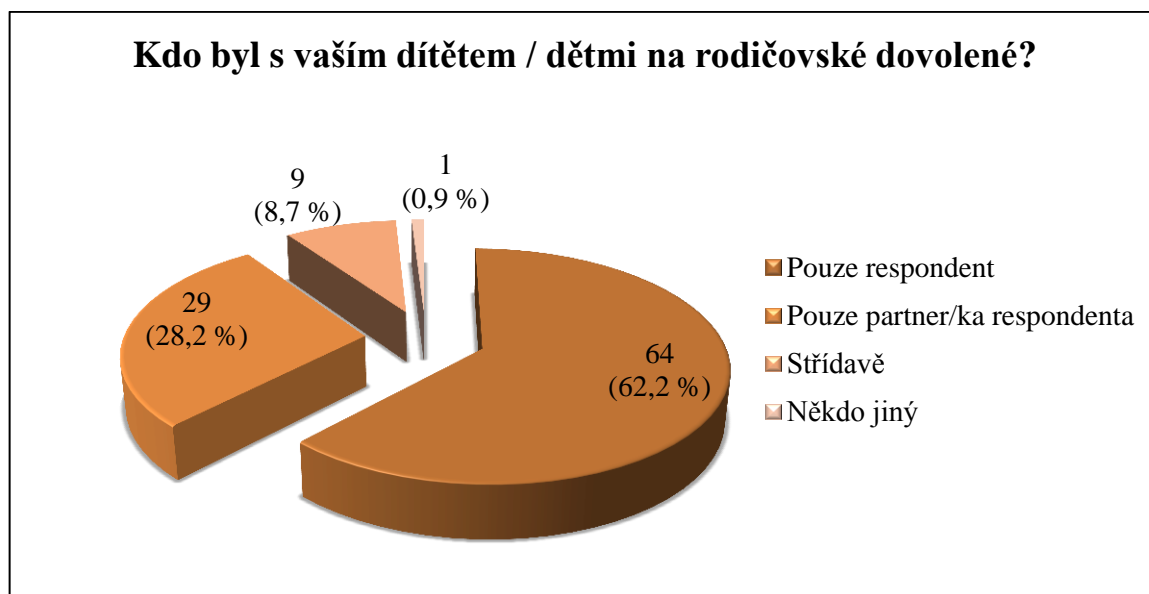
7. položka v dotazníku: Uveďte, kdo byl s vašimi dětmi na rodičovské dovolené:

Na tuto otázku odpovědělo 64 respondentů, že pouze oni sami byli s dítětem na rodičovské dovolené, 29 respondentů, že pouze partner/ka a 9 respondent se s partnerem/kou na rodičovské dovolené střídalo. V jednom případě respondentka uvedla, že na rodičovské dovolené byla babička dítěte.

V případě, kdy byl na rodičovské dovolené ten respondent, který vyplňoval dotazník, se jednalo o 58 žen a 6 mužů. Ti, kteří uvedli, že na rodičovské dovolené byl pouze partner/ka, se skládali z 1 ženy a 28 mužů. Na rodičovské dovolené se střídalo 7 mužů a 2 ženy.

Kdo byl s vaším dítětem / dětmi na rodičovské dovolené?		
	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Pouze respondent	64	62,2
Pouze partner/ka respondenta	29	28,2
Střídavě	9	8,7
Někdo jiný	1	0,9
Celkem	103	100,0

Tab. 7: Kdo byl s dítětem na rodičovské dovolené?



Obr. 6: Graf - Kdo byl s dítětem na rodičovské dovolené?

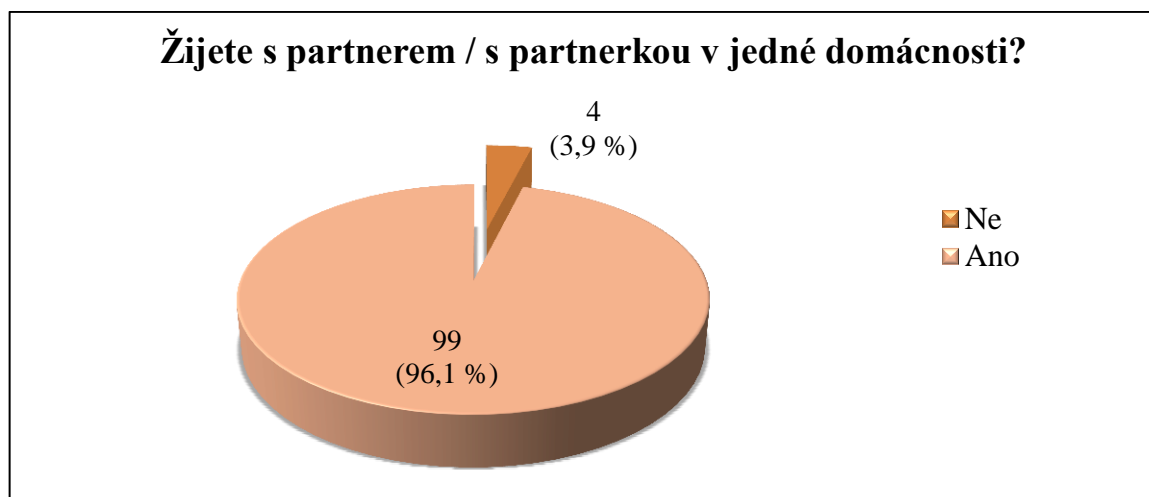
**Komentář:** Z výše uvedeného vychází to, že respondenti opět zastoupili všechny možné odpovědi. Převážnou většinu respondentů tvoří ti, kteří jsou na rodičovské dovolené, ale jsou zde i ti respondenti, kteří se na rodičovské dovolené s partnerem vystřídali a dokonce i ti, kteří na rodičovské dovolené nebyli. Vyskytl se zde i případ, kdy nebyl ani jeden z rodičů na rodičovské dovolené.

8. položka v dotazníku: Žijete s partnerem / s partnerkou v jedné domácnosti?

V jedné domácnosti se svým partnerem nebo partnerkou žije celkem 99 všech respondentů, 59 žen a 40 mužů. S partnerem v jedné domácnosti nežijí 4 respondenti, 3 ženy a 1 muž.

Žijete s partnerem / s partnerkou v jedné domácnosti?		
	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ne	4	3,9
Ano	99	96,1
Celkem	103	100,0

Tab. 8: Žijete s partnerem / s partnerkou v jedné domácnosti?



Obr. 7: Graf - Žijete s partnerem / s partnerkou v jedné domácnosti?

**Komentář:** Zde bych chtěla upozornit na to, že téměř všichni jedinci žijí s partnerem v jedné domácnosti, takže můžeme předpokládat, že jejich rodiny mají dva finanční příjmy.



## 7.2 Jaký je nejčastější faktor, který ovlivňuje rodiče při rozhodování, kdo z nich bude na rodičovské dovolené?

První výzkumná otázka, je spojena s 11. a 12. položkou v dotazníku. Otázky se již zaměřují na zjišťování informací o faktorech, které ovlivňují volbu rodičů, zda bude na rodičovské dovolené muž nebo žena. Tyto položky byly doplněny o položku, ve které mohl respondent doplnit faktory, které pro něho byly při rozhodování důležité, ale nebyly předem uvedeny, jedná se o položku číslo 13.

11. *položka v dotazníku: Volbu, zda na rodičovské dovolené bude muž nebo žena, u vás ovlivňovaly tyto faktory (na stupnici prosím zakroužkujte hodnotu, která nejlépe vystihuje, na kolik Vás daný faktor ovlivnil) :*

V této položce bylo respondentům nabídnuto několik faktorů. Odpověď na to, nakolik je předem uvedený faktor ovlivnil, znázorňovali na škále, která obsahovala hodnoty od 1 do 4 (1 „ano zcela“, 2 „spíše ano“, 3 „spíše ne“, 4 „vůbec ne“).

K vyhodnocení této položky byl vypočítán průměr a směrodatná odchylka (rozptyl), která podle Chrásky (2007) charakterizuje kolísání jednotlivých hodnot kolem aritmetického průměru. Čím je směrodatná odchylka větší, tím více se jednotlivé hodnoty odchylují od průměru.

Volbu, zda na rodičovské dovolené bude muž nebo žena, u vás ovlivňovaly tyto faktory:		
	Průměr	Směrodatná odchylka
Výše příjmu a tedy i lepší finanční zabezpečení rodiny po dobu rodičovské dovolené.	1,97	1,16
Možnost ztráty pracovního místa v souvislosti s rodičovskou dovolenou.	2,75	1,14
Problém spojený s návratem na pracovní trh po ukončení rodičovské dovolené.	2,78	1,12
Postoj okolí (rodina, kolegové, zaměstnavatel atd.) k mužům na rodičovské dovolené.	3,32	0,9
Možnost nezvládnutí každodenní činnosti spojené s rolí rodiče na rodičovské dovolené (péče o děti, výkon domácích prací).	3,13	1,01
Nevyrovnění se s tím, že partnerka/partner bude ta/ten, která/který bude zajišťovat finanční stránku života rodiny (bude živitelka/živitel).	3,41	0,87
Obava ze závislosti na protějšku, který zabezpečuje rodinu a stává se tím nezávislejším a svobodnějším jedincem.	3,37	0,75
Obava ze zpochybnění mužství otce dítěte.	3,72	0,64

Tab. 9: Nejčastější faktor – průměr, směrodatná odchylka

**Komentář:** Podle aritmetického průměru lze určit, že faktor, u kterého respondenti nejčastěji na škále volili hodnotu 1 (ano zcela) je výše příjmu a tedy i lepší finanční zabezpečení rodiny po dobu rodičovské dovolené.

Dále je také zřejmé, že u faktoru, který souvisí s obavou ze zpochybnění mužství otce dítěte, respondenti nejčastěji na škále volili hodnotu 4 (vůbec ne). Nejmenší význam tohoto faktoru dokazuje nejen nejvyšší hodnota aritmetického průměru, ale i nejnižší hodnota směrodatné odchylky.

12. položka v dotazníku: *Seřad'te prosím uvedené faktory podle toho, jak vás ovlivňovaly při volbě, zda bude na rodičovské dovolené muž nebo žena (1 nejméně – 8 nejvíce).*

Tato dotazníková položka vyžadovala, aby respondenti seřadili předem uvedené faktory podle toho, jak je ovlivňovaly při volbě, zda bude na rodičovské dovolené muž nebo žena.

K vyhodnocení této položky byl vypočítán medián. Medián je podle Chrásky (2007) prostřední hodnota z řady hodnot seřazených podle velikosti. Byl stanoven také modus. Chráska (2007) uvádí, že modus je hodnota, která se v daném souboru vyskytuje nejčastěji.

Volbu, zda na rodičovské dovolené bude muž nebo žena, u vás ovlivňovaly tyto faktory:		
	Medián	Modus
Výše příjmu a tedy i lepší finanční zabezpečení rodiny po dobu rodičovské dovolené.	8	8
Možnost ztráty pracovního místa v souvislosti s rodičovskou dovolenou.	6	7
Problém spojený s návratem na pracovní trh po ukončení rodičovské dovolené.	6	6
Postoj okolí (rodina, kolegové, zaměstnavatel atd.) k mužům na rodičovské dovolené.	4	2
Možnost nezvládnutí každodenní činnosti spojené s rolí rodiče na rodičovské dovolené (péče o děti, výkon domácích prací).	4	5
Nevyrovnění se s tím, že partnerka/partner bude ta/ten, která/který bude zajišťovat finanční stránku života rodiny (bude živitelka/živitel).	3	3
Obava ze závislosti na protějšku, který zabezpečuje rodinu a stává se tím nezávislejším a svobodnějším jedincem.	4	2
Obava ze zpochybnění mužství otce dítěte.	1	1

Tab. 10: Nejčastější faktor – modus, medián

**Komentář:** Z tabulky vyplývá, že největší význam má pro respondenty jednoznačně výše příjmu a tedy i lepší finanční zabezpečení rodiny po dobu rodičovské dovolené.

O něco menší vliv mají na rodiče faktory spojené s prací a s umístěním na trhu práce, možnost ztráty pracovního místa v souvislosti s rodičovskou dovolenou a problém spojený s návratem na pracovní trh po ukončení rodičovské dovolené.

Postoj okolí k mužům na rodičovské dovolené, možnost nezvládnutí každodenní činnosti spojené s rolí rodiče na rodičovské dovolené (péče o děti, výkon domácích prací), obava ze

závislosti na protějšku, který zabezpečuje rodinu a stává se tím nezávislejším a svobodnějším jedincem. Toto jsou faktory, které sice rodiče do jisté míry ovlivňují, ale nepřipisují jim nejdůležitější roli.

13. položka v dotazníku: V případě, že vás ovlivnily i JINÉ FAKTORY, uveďte je a na stupnici zakroužkujte, nakolik vás tyto faktory ovlivnily:

V této položce měli respondenti možnost uvést i jiné faktory, které je ovlivňovaly. Nejčastějšími faktory, mimo výše uvedené, byly spojeny s kojením dítěte, mateřským pudem a přirozeností péče matky o dítě. Dále se respondenti rozhodovali například podle toho, že jeden z partnerů chtěl dostudovat vysokou školu nebo proto, že se partneři jednoduše drželi tradičních rolí.

***Odpověď na 1. výzkumnou otázku:*** Nejčastější faktor, který rodiče ovlivňuje při rozhodování, zda bude na rodičovské dovolené žena nebo muž, je z výše uvedených výsledků zcela zřejmý. Jedná se o finanční zabezpečení rodiny po dobu, kdy bude jeden z partnerů na rodičovské dovolené.

Tento faktor samozřejmě doplňují i jiné, ale ty nehrají tak velkou roli při této důležité volbě.

### **7.3 Jaký je nejméně častý faktor, který ovlivňuje rodiče při rozhodování, kdo z nich bude na rodičovské dovolené?**

***Odpověď na 2. výzkumnou otázku:*** Z tabulek v předchozí kapitole vyplývá, že nejméně častým faktorem, který ovlivňuje rodiče při výběru toho, kdo bude na rodičovské dovolené, je obava ze zpochybnění mužství otce dítěte.

O něco větší vliv má na rodiče to, že se nevyrovnají se s tím, že partnerka/partner bude ta/ten, která/který bude zajišťovat finanční stránku života rodiny (bude živitelka/živitel).

#### 7.4 Liší se nejčastější faktor, který ovlivňuje rodiče při rozhodování, kdo z nich bude na rodičovské dovolené, v závislosti na vzdělání respondentů?

Tato výzkumná otázka je vyhodnocena ze závislosti otázky číslo 5, které se dotazovala respondentů na jejich nejvyšší dosažené vzdělání, a otázky číslo 12, ve které měli respondenti seřadit uvedené faktory podle toho, jak ovlivňovaly jejich rozhodnutí, zda bude na rodičovské dovolené muž nebo žena.

Jak bylo již výše uvedeno, respondenty tvoří 5 jedinců se základním vzděláním, 28 jedinců se středoškolským vzděláním bez maturity, 38 jedinců se středoškolským vzděláním s maturitou, 8 jedinců s vyšším odborným vzděláním a 24 jedinců s vysokoškolským vzděláním.

Volbu, zda na rodičovské dovolené bude muž nebo žena, u vás ovlivňovaly tyto faktory:					
	ZŠ	SŠ bez maturity	SŠ s maturitou	VOŠ	VŠ
Výše příjmu a tedy i lepší finanční zabezpečení rodiny po dobu rodičovské dovolené.	8	8	8	8	8
Možnost ztráty pracovního místa v souvislosti s rodičovskou dovolenou.	7	6,5	6	6	6
Problém spojený s návratem na pracovní trh po ukončení rodičovské dovolené.	6	6	6	6	6
Postoj okolí (rodina, kolegové, zaměstnavatel atd.) k mužům na rodičovské dovolené.	2	5	4	3	3
Možnost nezvládnutí každodenní činnosti spojené s rolí rodiče na rodičovské dovolené (péče o děti, výkon domácích prací).	4	4	4	4,5	5
Nevyrovnání se s tím, že partnerka/partner bude ta/ten, která/který bude zajišťovat finanční stránku života rodiny (bude živitelka/živitel).	3	3	3	3	4
Obava ze závislosti na protějšku, který zabezpečuje rodinu a stává se tím nezávislejším a svobodnějším jedincem.	4	3	4	5	4
Obava ze zpochybnění mužství otce dítěte.	2	1	1	1,5	1

Tab. 11: Nejčastější faktor – v závislosti na vzdělání

**Komentář:** Podle mediánu faktorů a podle údajů uvedených v tabulce se jednoznačně všichni respondenti shodují, bez ohledu na vzdělání, že nejvíce je při rozhodování, zda bude na rodičovské dovolené muž nebo žena, ovlivňuje výše příjmu a tedy i lepší finanční zabezpečení rodiny po dobu rodičovské dovolené.

**Odpověď na 3. výzkumnou otázku:** Nejčastější faktor, který ovlivňuje volbu rodičů, zda bude na rodičovské dovolené muž nebo žena, se v závislosti na vzdělání neliší.

### **7.5 Liší se nejčastější faktor, který ovlivňuje rodiče při rozhodování, kdo z nich bude na rodičovské dovolené, v závislosti na vztahu respondentů k víře?**

Tato výzkumná otázka je vyhodnocena pomocí otázky číslo 4, která se dotazovala respondentů na jejich vztah k víře, a otázky číslo 12, ve které měli respondenti seřadit uvedené faktory podle toho, jak ovlivňovaly jejich rozhodnutí, zda bude na rodičovské dovolené muž nebo žena.

Výše bylo uvedeno, že na otázku, jaký je vztah respondentů k víře, jich 40 uvedlo, že jsou věřící a 63 uvedlo, že jsou nevěřící.

Volbu, zda na rodičovské dovolené bude muž nebo žena, u vás ovlivňovaly tyto faktory:		
	Nevěřící	Věřící
Výše příjmu a tedy i lepší finanční zabezpečení rodiny po dobu rodičovské dovolené.	8	8
Možnost ztráty pracovního místa v souvislosti s rodičovskou dovolenou.	6	6,5
Problém spojený s návratem na pracovní trh po ukončení rodičovské dovolené.	6	6
Postoj okolí (rodina, kolegové, zaměstnavatel atd.) k mužům na rodičovské dovolené.	4	4
Možnost nezvládnutí každodenní činnosti spojené s rolí rodiče na rodičovské dovolené (péče o děti, výkon domácích prací).	5	4
Nevyrovnaní se s tím, že partnerka/partner bude ta/ten, která/který bude zajišťovat finanční stránku života rodiny (bude živitelka/živitel).	3	3,5
Obava ze závislosti na protějšku, který zabezpečuje rodinu a stává se tím nezávislejším a svobodnějším jedincem.	4	4
Obava ze zpochybnění mužství otce dítěte.	1	1

Tab. 12: Nejčastější faktor – v závislosti na vztahu k víře

**Komentář:** Opět se podle mediánu faktorů a podle údajů zaznačených v tabulce všichni respondenti shodují, že nejvíce je při rozhodování, zda bude na rodičovské dovolené muž nebo žena, ovlivňuje výše příjmu a tedy i lepší finanční zabezpečení rodiny po dobu rodičovské dovolené.

**Odpověď na 4. výzkumnou otázku:** Nejčastější faktor, který ovlivňuje volbu rodičů, zda bude na rodičovské dovolené muž nebo žena, se v závislosti na vztahu respondentů k víře neliší.

## 7.6 Liší se nejčastější faktor, který ovlivňuje rodiče při rozhodování, kdo z nich bude na rodičovské dovolené, v závislosti na tom, zda respondenti žijí ve městě nebo na vesnici?

Další výzkumná otázka je vyhodnocena ze závislosti otázky číslo 3, ve které měli respondenti uvést, zda žijí na vesnici nebo ve městě, a otázky číslo 12, ve které měli respondenti seřadit uvedené faktory podle toho, jak ovlivňovaly jejich rozhodnutí, zda bude na rodičovské dovolené muž nebo žena.

Již výše bylo uvedeno, že na vesnici žije 49 respondentů a 54 respondentů žije ve městě.

Volbu, zda na rodičovské dovolené bude muž nebo žena, u vás ovlivňovaly tyto faktory:		
	Město	Vesnice
Výše příjmu a tedy i lepší finanční zabezpečení rodiny po dobu rodičovské dovolené.	8	8
Možnost ztráty pracovního místa v souvislosti s rodičovskou dovolenou.	6	6
Problém spojený s návratem na pracovní trh po ukončení rodičovské dovolené.	6	6
Postoj okolí (rodina, kolegové, zaměstnavatel atd.) k mužům na rodičovské dovolené.	4	4
Možnost nezvládnutí každodenní činnosti spojené s rolí rodiče na rodičovské dovolené (péče o děti, výkon domácích prací).	5	4
Nevyrovnání se s tím, že partnerka/partner bude ta/ten, která/který bude zajišťovat finanční stránku života rodiny (bude živitelka/živitel).	3	3
Obava ze závislosti na protějšku, který zabezpečuje rodinu a stává se tím nezávislejším a svobodnějším jedincem.	3	4
Obava ze zpochybnění mužství otce dítěte.	1	1

Tab. 13: Nejčastější faktor – v závislosti na bydlišti

**Komentář:** I v této výzkumné otázce se, podle mediánu faktorů a podle údajů uvedených v tabulce, všichni respondenti shodují, že nejvíce je při rozhodování, zda bude na rodičovské



dovolené muž nebo žena, ovlivňuje výše příjmu a tedy i lepší finanční zabezpečení rodiny po dobu rodičovské dovolené.

**Odpověď na 5. výzkumnou otázku:** Nejčastější faktor, který ovlivňuje volbu rodičů, zda bude na rodičovské dovolené muž nebo žena, se v závislosti na místě bydliště respondentů neliší.

### 7.7 Chtěli by rodiče své rozhodnutí zpětně změnit?

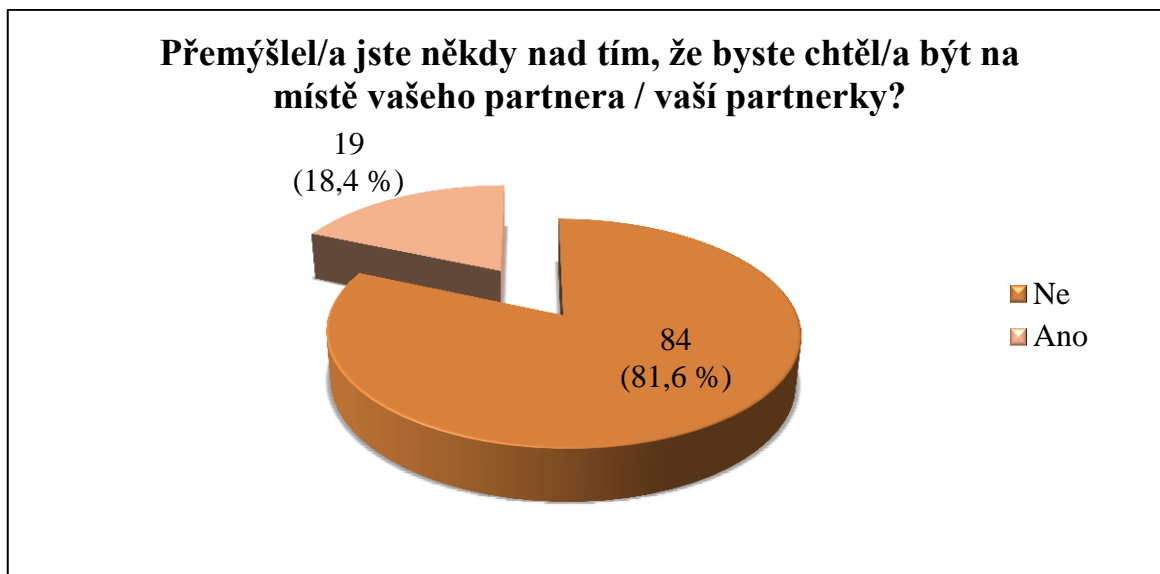
K této výzkumné otázce se vztahují otázky číslo 9 a 10. V těchto otázkách byli respondenti vyzváni, aby se zamysleli nad tím, zda někdy přemýšleli nad výměnou rolí s partnerem a zda by chtěli jejich rozhodnutí o tom, zda bude na rodičovské dovolené muž nebo žena, zpětně změnit.

9. *Položka v dotazníku: Přemýšlel/a jste někdy nad tím, že byste chtěl/a být na místě vašeho partnera / vaší partnerky?*

Na tuto otázku odpovědělo 84 respondentů, 46 žen a 38 mužů, že nad tímto nikdy nepřemýšleli. Na druhou stranu jsou i takový respondenti, kteří nad tím někdy přemýšleli. Přesně se jedná o 19 respondentů, 16 žen a 3 muže.

Přemýšlel/a jste někdy nad tím, že byste chtěl/a být na místě vašeho partnera / vaší partnerky?		
	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ne	84	81,6
Ano	19	18,4
Celkem	103	100,0

Tab. 14: *Přemýšlel/a jste někdy nad tím, že byste chtěl/a být na místě vašeho partnera / vaší partnerky?*



Obr. 8: Graf - Přemýšlel/a jste někdy nad tím, že byste chtěl/a být na místě vašeho partnera / vaší partnerky?

**Komentář:** Respondenti, kteří uvedli, že nad výměnou rolí partnerů někdy přemýšleli, uvedli různé důvody, proč o tom přemýšleli. Na otázku „Uveďte, proč jste o tom přemýšlel/a?“ odpovídali respondenti například takto:

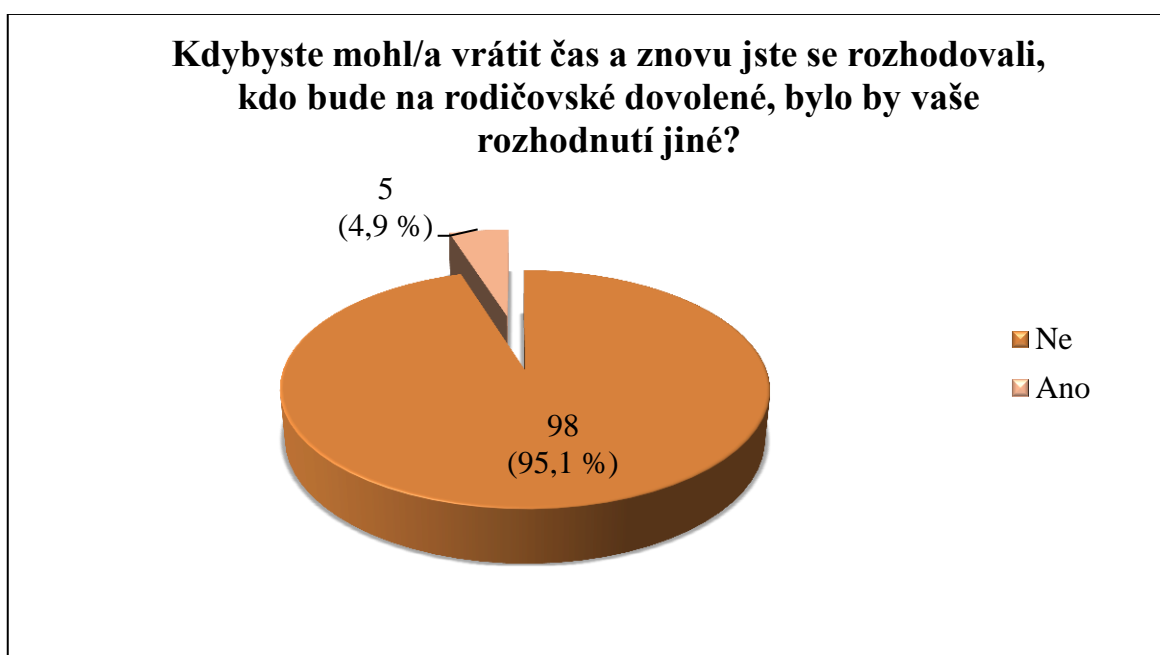
- „abych nemusela být závislá na státu, na jeho přídavcích v podobě rodičovského příspěvku“,
- „finanční soběstačnost“,
- „stereotyp, pocit nevyžitelnosti mé osoby“,
- „život chlapa je jednodušší, stará se jen o sebe zatím co já o vše ostatní“,
- „MD je stereotyp, psychicky náročná, směna 24 hodin“,
- „málo času pro sebe, neustálý kolotoč“,
- „protože bych občas chtěla, aby si to sám zkusil být celé dny s dítětem doma a ocenil to, jak je to občas náročné“.

10. Položka v dotazníku: Kdybyste mohl/a vrátit čas a znovu jste se rozhodovali, kdo bude na rodičovské dovolené, bylo by vaše rozhodnutí jiné?

V této otázce 98 respondentů, 59 žen a 39 mužů vedlo, že kdyby mohli, tak by své rozhodnutí zpětně nezměnili. 5 respondentů, 3 ženy a 2 muži, uvedlo, že by své rozhodnutí zpětně změnit chtěli.

Kdybyste mohl/a vrátit čas a znovu jste se rozhodovali, kdo bude na rodičovské dovolené, bylo by vaše rozhodnutí jiné?		
	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ne	98	95,1
Ano	5	4,9
Celkem	103	100,0

Tab. 15: Kdybyste mohl/a vrátit čas a znovu jste se rozhodovali, kdo bude na rodičovské dovolené, bylo by vaše rozhodnutí jiné?



Obr. 9: Graf - Kdybyste mohl/a vrátit čas a znovu jste se rozhodovali, kdo bude na rodičovské dovolené, bylo by vaše rozhodnutí jiné?

**Komentář:** Zajímavé je, že z 19 respondentů, kteří o výměně rolí partnerů někdy přemýšleli, je pouze 5 těch, kteří by své rozhodnutí chtěli změnit.

**Odpověď na 6. výzkumnou otázku:** Zvýše uvedených dat vyplývá, že převážná většina respondentů, by své rozhodnutí o tom, kdo bude na rodičovské dovolené, zpětně změnit nechtěla. A dokonce o tom ani nikdy nepřemýšlela.

## 7.8 Ovlivnil rodiče při jejich rozhodování, zda bude na rodičovské dovolené muž nebo žena, nějaký muž v jejich blízkém okolí?

K této výzkumné otázce se vztahuje 17. otázka v dotazníku a také její podotázka, která se dotazovala na to, zda v případě, že se v blízkém okolí respondenta vyskytoval muž na rodičovské dovolené, měl na něho tento případ nějaký vliv.

17. Položka v dotazníku: Vyskytuje se ve vašem blízkém okolí případ, kdy byl na rodičovské dovolené muž?

Na tuto otázku odpovědělo 23 respondentů, 15 žen a 8 mužů, že se v jejich blízkém okolí nachází muž, který byl na rodičovské dovolené a 80 respondentů, 47 žen a 33 mužů, že se nenachází.

Vyskytuje se ve vašem blízkém okolí případ, kdy byl na rodičovské dovolené muž?		
	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ne	80	77,7
Ano	23	22,3
Celkem	103	100,0

Tab. 16: Vyskytuje se ve vašem blízkém okolí případ, kdy byl na rodičovské dovolené muž?



Obr. 10: Graf - Vyskytuje se ve vašem blízkém okolí případ, kdy byl na rodičovské dovolené muž?

**Komentář:** Z 23 respondentů, kteří odpověděli ano, pouze 2 respondenti, 1 muž a 1 žena, uvedli, že na ně měl tento případ nějaký vliv. Zbylých 21 respondentů uvedlo, že na ně tento případ žádný vliv neměl.

Na otázku, zda by respondenti v případě, že odpověděli ano, mohli uvést, jaký na ně měl muž na rodičovské dovolené z jejich blízkého okolí vliv, odpověděli: „utvrdil mě ve správnosti naší volby“ a na druhého respondenta měl „kladný vliv“.

**Odpověď na 7. výzkumnou otázku:** Většinu dotazovaných rodičů žádný muž na rodičovské dovolené z jejich blízkého okolí neovlivnil.

## 8 SHRNUÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

Cílem praktické části této práce bylo odpovědět na stanovené výzkumné otázky. V tomto shrnutí výsledků je uvedeno celkové zhodnocení odpovědí respondentů.

Z celkového počtu 103 respondentů dotazník vyplňovalo 64 respondentů, kteří byli na rodičovské dovolené, 29 respondentů, jejichž partner/ka byl/a na rodičovské dovolené, 9 respondentů, kteří se na rodičovské dovolené střídali a 1 respondent, v jehož případě byla na rodičovské dovolené babička dítěte.

Téměř všichni respondenti, 59 žen a 40 mužů, žijí v jedné domácnosti s partnerem nebo partnerkou.

Z výzkumu jednoznačně vyplynulo, že nejčastějším faktorem, který ovlivňuje rodiče při volbě toho, zda bude na rodičovské dovolené muž nebo žena, je finanční zabezpečení rodiny po dobu, kdy je jeden z rodičů na rodičovské dovolené. Nejméně důležitou roli při rozhodování rodičů hraje faktor, který je spojen s obavou ze zpochybnění mužství otce dítěte. Z výzkumu je dále patrné, že nejčastější a nejméně častý faktor se neliší v závislosti na vzdělání respondentů, na místě bydliště respondentů ani na vztahu respondentů k víře.

Co se týká možnosti zpětné změny rozhodnutí rodičů, kdo z nich bude na rodičovské dovolené, 19 respondentů uvedlo, že nad možnou změnou někdy uvažovalo, zbylých 84 respondentů nad tímto nikdy nepřemýšlelo. Z 19 respondentů, kteří nad změnou někdy uvažovali, by pouze 5 respondentů chtělo, aby k výměně rolí doopravdy došlo.

Pouze u 23 respondentů se v blízkém okolí nachází nějaký muž na rodičovské dovolené. Z tohoto počtu respondentů pouze 2 uvedli, že na ně měl tento případ nějaký vliv při rozhodování, zda bude na rodičovské dovolené muž nebo žena. Z čehož je zřejmé, že na většinu respondentů, neměl muž na rodičovské dovolené žádný vliv při jejich rozhodování.

## 9 DOPORUČENÍ PRO PRAXI

Výsledky tohoto výzkumu mohou být poskytnuty manželským poradcům, kteří řeší problémy párů, které jsou spojené s tím, že je jeden z rodičů na rodičovské dovolené. Získaná data mohou využít například při řešení nevěry, jako východiska z nevyhovujícího a nespokojujícího vztahu s partnerem nebo při řešení předrozvodových problémů. Poradce by mohl vzít v úvahu tyto data proto, že mnoho párů bere při rozhodování, zda bude na rodičovské dovolené muž nebo žena v úvahu pouze finanční zabezpečení rodiny po dobu rodičovské dovolené. Nepomyslí ale na to, zda je to opravdu to, co chtějí a co bude každodenní náplní jejich života. Může se tedy stát, že některému z rodičů nastalá situace přestane vyhovovat a začne ji řešit jinou cestou, cestou rozvodu nebo nevěry.

Dále tento výzkum může sloužit jako zdroj informací studentům při volbě tématu například pro seminární práci, nebo rodičům, kteří zakládají rodinu a nemohou se rozhodnout, který z nich zůstane na rodičovské dovolené.

## ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo popsat faktory, které mohly ovlivnit rodiče a zjistit, které faktory rodiče ovlivnily při rozhodování, zda bude na rodičovské dovolené žena nebo muž. Domnívala jsem se, že zmiňované faktory budou různé a budou se lišit v závislosti na vzdělání respondentů, bydlišti respondentů i na vztahu respondentů k víře.

V první části této práce jsou popsány faktory, které by mohly rodiče ovlivnit při výběru toho, kdo bude na rodičovské dovolené. Jsou zde popsány pojmy, které jsou s těmito faktory spojené i problematika, která se k nim váže. Zpracováním tematicky zaměřené literatury byl splněn hlavní cíl teoretické části.

Druhá část práce je zaměřena na zjišťování faktorů, které ovlivnily rodiče při rozhodování, kdo bude na rodičovské dovolené.

Při zkoumání dílčích cílů výzkumu bylo zjištěno, že nejčastějším faktorem, který rodiče při jejich rozhodování ovlivňuje, je finanční zabezpečení rodiny po dobu, kdy bude jeden z rodičů na rodičovské dovolené. Tento faktor je respondenty považován za nejdůležitější a to bez ohledu na vzdělání respondentů, bydlišti respondentů i bez ohledu na vztahu respondentů k víře. Nejméně častým faktorem je jednoznačně to, že by mohlo být okolím zpochybněno mužství otce dítěte.

Na základě dalšího výzkumného cíle bylo zjištěno, že většina respondentů je se svým rozhodnutím spokojena a nechtěla by jej zpětně měnit. Poslední zjištění vypovídá o tom, že většina rozhodnutí respondentů nebyla ovlivněna jiným mužem na rodičovské dovolené.

Na všechny dílčí cíle bylo zpracováním výsledků výzkumu a interpretací dat odpovězeno, čímž byl hlavní cíl praktické části splněn.

Z výsledků výzkumu jednoznačně vyplynulo, že finanční situace nejvíce ovlivňuje četnost žen a mužů na rodičovské dovolené a že rodiče jsou se svými rozhodnutími spokojeni a nechtějí je měnit. Nejsm si tedy jistá, zda by navázání na tento výzkum bylo přínosné. Na tento výzkum by se mohlo dále navázat v případě, že by toto téma bylo uchopeno z jiného pohledu.



**SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY**

BURDOVÁ, E., Z. SCHMIED a M. ŽENÍŠKOVÁ, 2008. *Těhotenství, mateřská a rodičovská dovolená*. Praha: ASPI. ISBN 978-80-7357-371-3.

GAVORA, Peter, 2000. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido. ISBN 80-85931-79-6.

GILLERNOVÁ, I., V. KEBZA a M. RYMEŠ et al., 2011. *Psychologické aspekty změn v české společnosti: člověk na přelomu tisíciletí*. Praha: GradaPublishing. ISBN 978-80-247-2798-1.

HANÁKOVÁ, P., L. HECZKOVÁ a E. KALIVODOVÁ, ed., 2006. *V bludném kruhu: mateřství a vychovatelství jako paradoxy modernity*. Praha: Sociologické nakladatelství SLON. ISBN 80-86429-49-0.

CHRÁSKA, Miroslav, 2007. *Úvod do výzkumu v pedagogice: základy kvantitativně orientovaného výzkumu*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-1369-4.

JANEBOVÁ, Radka, 2006. *Sociální problémy z aspektu gender*. Hradec Králové: Gaudeamus. ISBN 80-7041-512-6.

KOCOURKOVÁ, Jiřina a Ladislav RABUŠIC, ed., 2006. *Sňatek a rodina: zájem soukromý nebo veřejný?*. Praha: Katedra demografie a geodemografie Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy. ISBN 80-86561-93-3.

KRAUS, Blahoslav, 2008. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-383-3.

KŘÍŽKOVÁ, Alena et al., 2008. *Práce a péče: proměny "rodičovské" v České republice a kontext rodinné politiky Evropské unie*. Praha: Sociologické nakladatelství SLON. ISBN 978-80-86429-94-6.

MAŘÍKOVÁ, Hana, 1996. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum. ISBN 80-7184-311-3.

MAŘÍKOVÁ, Hana a Marta VOHLÍDALOVÁ, 2007. *Trvalá nebo dočasná změna? Uspořádání genderových rolí v rodinách s pečujícími otci*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR. ISBN 978-80-7330-135-4.

MOŽNÝ, Ivo, 2008. *Rodina a společnost*. Vyd. druhé, upravené. Praha: Sociologické nakladatelství. ISBN 978-80-86429-87-8.

RENZETTI, Claire M. a Daniel J. CURRAN, 2005. *Ženy, muži a společnost*. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0525-2.

SIROVÁTKA, Tomáš et al., 2006. *Rodina, zaměstnání a sociální politika*. Brno: Albert. ISBN 80-7326-104-9.

TOMEŠOVÁ BARTÁKOVÁ, Helena, 2009. *Cesta zpátky: návrat žen po rodičovské dovolené na trh práce v České republice*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-5012-9.

VESELÁ, Renata et al., 2003. *Rodina a rodinné právo: historie, současnost a perspektivy*. Praha: EUROLEX BOHEMIA. ISBN 80-86432-48-3.

VÝROST, Jozef a Ivan SLAMĚNÍK, ed., 1998. *Aplikovaná sociální psychologie I*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-269-6.

ZÁBRODSKÁ, Kateřina, 2009. *Variace na gender: poststurkuralismus, diskurzivní analýza a generová identita*. Praha: Academia. ISBN 978-80-200-1752-9.

### ODBORNÝ ČASOPIS

KVAPILOVÁ BARTOŠOVÁ, Michaela. Souvislosti partnerství a mateřství: vliv partnerského vztahu na rozhodování žen o mateřství. *Sociální studia*. Katedra sociologie FSS MU, 4/2011. S. 67-86. ISSN 1214-813X.

### INTERNETOVÉ ZDROJE

FULSOFT: ZÁKONY A JURIKDATURA 2012. Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce. *Fulsoft.cz* [online]. ©1997-2012 [cit. 2012-05-01]. Dostupné z: [http://www.fulsoft.cz/33/262-2006-sb-aktualni-zneni-ucinne-od-1-1-2012-zakon-zakonik-prace-uniqueidOhwOuzC33qe\\_hFd\\_-jrpTl4cdX9Ek5l8trfB9QhD2JsCD-vMUnwPlw/](http://www.fulsoft.cz/33/262-2006-sb-aktualni-zneni-ucinne-od-1-1-2012-zakon-zakonik-prace-uniqueidOhwOuzC33qe_hFd_-jrpTl4cdX9Ek5l8trfB9QhD2JsCD-vMUnwPlw/).

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Státní sociální podpora. *Mpsv.cz* [online]. ©2011 [cit. 2011-03-30]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/2>.

SOCIÁLNÍ REFORMA. Rodičovský příspěvek. *Socialnireforma.mpsv.cz* [online]. © 2011 [cit. 2012-03-29]. Dostupné z: <http://socialnireforma.mpsv.cz/cs/4>.

ZÁKONY PRO LIDI. Předpis č. 117/1995 Sb. Zákon o státní sociální podpoře. *Zakonyprolidi.cz* [online]. © 2010-2012 [cit. 2012-03-29]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-117/zneni-20120101>.

**SEZNAM OBRÁZKŮ**

Obr. 1: Graf - Pohlaví .....	41
Obr. 2: Graf - Bydliště .....	43
Obr. 3: Graf - Vztah k víře.....	44
Obr. 4: Graf - Vzdělání .....	45
Obr. 5: Graf - Počet dětí.....	46
Obr. 6: Graf - Kdo byl s dítětem na rodičovské dovolené? .....	47
Obr. 7: Graf - Žijete s partnerem / s partnerkou v jedné domácnosti? .....	48
Obr. 8: Graf - Přemýšlel/a jste někdy nad tím, že byste chtěl/a být na místě vašeho partnera / vaší partnerky? .....	58
Obr. 9: Graf - Kdybyste mohl/a vrátit čas a znovu jste se rozhodovali, kdo bude na rodičovské dovolené, bylo by vaše rozhodnutí jiné? .....	59
Obr. 10: Graf - Vyskytuje se ve vašem blízkém okolí případ, kdy byl na rodičovské dovolené muž?.....	60

**SEZNAM TABULEK**

Tab. 1: Pohlaví.....	41
Tab. 2: Věkový průměr.....	42
Tab. 3: Bydliště.....	42
Tab. 4: Vztah k víře .....	43
Tab. 5: Vzdelání.....	45
Tab. 6: Počet dětí .....	46
Tab. 7: Kdo byl s dítětem na rodičovské dovolené?.....	47
Tab. 8: Žijete s partnerem / s partnerkou v jedné domácnosti? .....	48
Tab. 9: Nejčastější faktor – průměr, směrodatná odchylka .....	50
Tab. 10: Nejčastější faktor – modus, medián.....	51
Tab. 11: Nejčastější faktor – v závislosti na vzdělání.....	53
Tab. 12: Nejčastější faktor – v závislosti na vztahu k víře .....	55
Tab. 13: Nejčastější faktor – v závislosti na bydlišti .....	56
Tab. 14: Přemýšlel/a jste někdy nad tím, že byste chtěl/a být na místě vašeho partnera / vaší partnerky? .....	57
Tab. 15: Kdybyste mohl/a vrátit čas a znovu jste se rozhodovali, kdo bude na rodičovské dovolené, bylo by vaše rozhodnutí jiné? .....	59
Tab. 16: Vyskytuje se ve vašem blízkém okolí případ, kdy byl na rodičovské dovolené muž?.....	60

## SEZNAM PŘÍLOH

Příloha PI: Dotazník

**PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK****MUŽ NEBO ŽENA NA RODIČOVSKÉ DOVOLENÉ**

Dobrý den,

jsem studentkou Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a obracím se na Vás s žádostí o vyplnění tohoto dotazníku, který bude sloužit jako podklad pro vypracování praktické části bakalářské práce. Dotazník je zcela **anonymní** a zjištěné informace použiji pouze pro výše zmíněné výzkumné účely.

Dotazník prosím vyplňujte v případě, že **splňujete alespoň jedno z uvedených kritérií**:

- jste na rodičovské dovolené,
- váš partner nebo vaše partnerka je na rodičovské dovolené,
- od doby, kdy jste byl/a na rodičovské dovolené, uplynul maximálně 1 rok,
- od doby, kdy byl váš partner nebo vaše partnerka na rodičovské dovolené, uplynul maximálně 1 rok.

Pokud není určeno jinak, vybírejte pouze jednu odpověď.

Děkuji Vám za spolupráci a ochotu vyjádřit Váš názor.

Tereza Pavelková

---

**1. Pohlaví:**

- žena  
 muž

**2. Věk: \_\_\_ let****3. Bydlíte:**

- na vesnici  
 ve městě (nad 3.000 obyvatel)

**4. Váš vztah k víře:**

- věřící
- nevěřící

**5. Vaše nejvyšší dosažené vzdělání:**

- základní
- středoškolské bez maturity
- středoškolské s maturitou
- vyšší odborné
- vysokoškolské

**6. Kolik máte dětí? (Uveďte zároveň i věk vašich dětí.)**

- 1 dítě – věk: \_\_\_\_
- 2 děti – věk: \_\_\_\_, \_\_\_\_
- 3 děti – věk: \_\_\_\_, \_\_\_\_, \_\_\_\_
- jiný počet dětí: \_\_\_\_\_

**7. Uveďte, kdo byl s vašimi dětmi na rodičovské dovolené:**

- s 1. dítětem  pouze já  pouze partner/ka  střídavě
- s 2. dítětem  pouze já  pouze partner/ka  střídavě
- s 3. dítětem  pouze já  pouze partner/ka  střídavě

**8. Žijete s partnerem/ s partnerkou v jedné domácnosti?**

- ano
- ne

**9. Přemýšlel/a jste někdy nad tím, že byste chtěl/a být na místě vašeho partnera / vaší partnerky?**

- ne
  - ano – Uveďte, proč jste o tom přemýšlel/a?
-



**10. Kdybyste mohl/a vrátit čas a znovu jste se rozhodovali, kdo bude na rodičovské dovolené, bylo by vaše rozhodnutí jiné?**

- ne
- ano – Uveďte, proč by bylo vaše rozhodnutí jiné?
- 

**11. Volbu, zda na rodičovské dovolené bude muž nebo žena, u vás ovlivňovaly tyto faktory (na stupnici prosím zakroužkujte hodnotu, která nejlépe vystihuje, na kolik Vás daný faktor ovlivnil) :**

a) *Výše příjmu a tedy i lepší finanční zabezpečení rodiny po dobu rodičovské dovolené.*

1	2	3	4
ano zcela	spíše ano	spíše ne	vůbec ne

b) *Možnost ztráty pracovního místa v souvislosti s rodičovskou dovolenou.*

1	2	3	4
ano zcela	spíše ano	spíše ne	vůbec ne

c) *Problém spojený s návratem na pracovní trh po ukončení rodičovské dovolené.*

1	2	3	4
ano zcela	spíše ano	spíše ne	vůbec ne

d) *Postoj okolí (rodina, kolegové, zaměstnavatel atd.) k mužům na rodičovské dovolené.*

1	2	3	4
ano zcela	spíše ano	spíše ne	vůbec ne

e) *Možnost nezvládnutí každodenní činnosti spojené s rolí rodiče na rodičovské dovolené (péče o děti, výkon domácích prací).*

1	2	3	4
ano zcela	spíše ano	spíše ne	vůbec ne

f) *Nevyrovnání se s tím, že partnerka/partner bude ta/ten, která/který bude zajišťovat finanční stránku života rodiny (bude živitelka/živitel).*

1	2	3	4
ano zcela	spíše ano	spíše ne	vůbec ne

g) *Obava ze závislosti na protějšku, který zabezpečuje rodinu a stává se tím nezávislejším a svobodnějším jedincem.*

1	2	3	4
ano zcela	spíše ano	spíše ne	vůbec ne

h) *Obava ze zpochybnění mužství otce dítěte.*

1	2	3	4
ano zcela	spíše ano	spíše ne	vůbec ne

**12. Seřad'te prosím uvedené faktory podle toho, jak vás ovlivňovaly při volbě, zda bude na rodičovské dovolené muž nebo žena (1 nejméně – 8 nejvíce).**

Výše příjmu a tedy i lepší finanční zabezpečení rodiny po dobu rodičovské dovolené.	
Možnost ztráty pracovního místa v souvislosti s rodičovskou dovolenou.	
Problém spojený s návratem na pracovní trh po ukončení rodičovské dovolené.	
Postoj okolí (rodina, kolegové, zaměstnavatel atd.) k mužům na rodičovské dovolené.	
Možnost nezvládnutí každodenní činnosti spojené s rolí rodiče na rodičovské dovolené (péče o děti, výkon domácích prací).	
Nevyrovnaní se s tím, že partnerka/partner bude ta/ten, která/který bude zajišťovat finanční stránku života rodiny (bude živitelka/živitel).	
Obava ze závislosti na protějšku, který zabezpečuje rodinu a stává se tím nezávislejším a svobodnějším jedincem.	
Obava ze zpochybnění mužství otce dítěte.	

**13. V případě, že vás ovlivnily i JINÉ FAKTORY, uved'te je a na stupnici zakroužkujte, na kolik vás tyto faktory ovlivnily:**

1. faktor: \_\_\_\_\_

1	2	3	4
ano zcela	spíše ano	spíše ne	vůbec ne

2. faktor: \_\_\_\_\_

1	2	3	4
ano zcela	spíše ano	spíše ne	vůbec ne

3. faktor: \_\_\_\_\_

1	2	3	4
ano zcela	spíše ano	spíše ne	vůbec ne

#### 14. Jak rodičovská dovolená ovlivnila uvedené oblasti vašeho života?

- |  |                                    |                                    |                                      |
|--|------------------------------------|------------------------------------|--------------------------------------|
| • celkový pohled na partnera/ partnerku        | <input type="checkbox"/> pozitivně | <input type="checkbox"/> negativně | <input type="checkbox"/> neovlivnila |
| • komunikace s partnerem/partnerkou            | <input type="checkbox"/> pozitivně | <input type="checkbox"/> negativně | <input type="checkbox"/> neovlivnila |
| • intimní vztah s partnerem/ partnerkou        | <input type="checkbox"/> pozitivně | <input type="checkbox"/> negativně | <input type="checkbox"/> neovlivnila |
| • společenský život                            | <input type="checkbox"/> pozitivně | <input type="checkbox"/> negativně | <input type="checkbox"/> neovlivnila |
| • vzdělávání se                                | <input type="checkbox"/> pozitivně | <input type="checkbox"/> negativně | <input type="checkbox"/> neovlivnila |
| • trávení volného času s partnerem/ partnerkou | <input type="checkbox"/> pozitivně | <input type="checkbox"/> negativně | <input type="checkbox"/> neovlivnila |
| • vztah k Vaším rodičům                        | <input type="checkbox"/> pozitivně | <input type="checkbox"/> negativně | <input type="checkbox"/> neovlivnila |
| • postoj sama/sám k sobě                       | <input type="checkbox"/> pozitivně | <input type="checkbox"/> negativně | <input type="checkbox"/> neovlivnila |
| • životní priority                             | <input type="checkbox"/> pozitivně | <input type="checkbox"/> negativně | <input type="checkbox"/> neovlivnila |
| • jiná oblast vašeho života:                   |                                    |                                    |                                      |
| - <u>Uved'te</u> jaká: _____                   | <input type="checkbox"/> pozitivně | <input type="checkbox"/> negativně | <input type="checkbox"/> neovlivnila |
| _____  | <input type="checkbox"/> pozitivně | <input type="checkbox"/> negativně | <input type="checkbox"/> neovlivnila |
| _____  | <input type="checkbox"/> pozitivně | <input type="checkbox"/> negativně | <input type="checkbox"/> neovlivnila |

#### 15. Ovlivnila vás obava ze změny v některých z výše uvedených oblastí rozhodnutí, kdo bude na rodičovské dovolené?

- ne
- ano – Uved'te, o které oblasti se jednalo:

\_\_\_\_\_

#### 16. Když jste byl/a ve věku do tří let, kdo z vašich rodičů byl s vámi na rodičovské dovolené?

- matka
- otec
- někdo jiný – Uved'te kdo: \_\_\_\_\_

**17. Vyskytuje se ve vašem blízkém okolí případ, kdy byl na rodičovské dovolené muž?** ne ano – Uved'te, jaký na vás měl tento případ vliv při rozhodování, kdo bude na rodičovské dovolené: \_\_\_\_\_